

PARLAMENTUL EUROPEAN ÎN CENTRUL LUPTEI PENTRU VALORILE EUROPENE

Cuprins

CUVÂNT-ÎNAINTE AL SECRETARULUI GENERAL AL PARLAMENTULUI
EUROPEAN, HARALD RØMER

INTRODUCERE

PARTEA ÎNTÂI

RESPECTAREA VALORILOR ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE

1. Carta și Agenția pentru Drepturi Fundamentale

- A. 1953-2007: lungul drum al Cartei Drepturilor Fundamentale
- B. Agenția pentru Drepturi Fundamentale

2. Implementarea drepturilor fundamentale

- A. Drepturile femeii
- B. Drepturile minorităților
- C. Lupta împotriva ascensiunii fascismului, rasismului, xenofobiei și antisemitismului
- D. Lupta împotriva homofobiei
- E. Pentru o politică de imigrare care respectă drepturile omului
- F. Protecția vieții private

3. Parlamentul European, avocat al cetățeanului

- A. Dreptul la informare
- B. Dreptul de petiționare
- C. Ombudsmanul

DV\707106RO.doc

RO

RO

PARTEA A DOUA
ÎN EXTERIORUL UNIUNII, O LUPTĂ UNIVERSALĂ

1. Lupta împotriva dictaturilor europene

- A. Sudul Europei: lungul drum spre democrație
- B. Țările sub dominație sovietică: de la războiul rece la aderarea la Uniunea Europeană

2. Diplomatia parlamentară pentru drepturile omului

A. Instrumentele de acțiune ale Parlamentului

- Avizul conform
- Clauza privind drepturile omului
- Sistemul de preferințe generalizate
- Instrumentul financiar
- Dialogul politic privind drepturile omului
- Rezoluțiile și situațiile de urgență

B. Marile cauze

- Lupta împotriva pedepsei cu moartea
- Lupta împotriva foametei în lume
- Lupta împotriva impunității

C. Zonele de acțiune

- Delegațiile
- Misiunile de observare a alegerilor
- Parteneriatele regionale

3. Parlamentul European, cutie de rezonanță a valorilor universale

A. Vizitele șefilor de stat

B. Premiul Saharov

INTRODUCERE

- 1961: Comisia politică a Adunării Parlamentare Europene, predecesoarea Parlamentului European, ține o reuniune simbolică la Berlin pentru a protesta împotriva construirii zidului care va despărți orașul în două.
- 1962: Reacționând la cererea Spaniei, aflată încă sub dominația franchistă, de a deschide negocierile cu Comunitatea Europeană, deputatul european Willi Birkelbach declară că Comunitatea Economică Europeană și-ar pierde credibilitatea dacă ar intenționa să creeze o legătură strânsă cu regimul de la Madrid sub forma unei asocieri sau chiar a unei aderări depline.
- 1967: În urma loviturii de stat din Grecia, Parlamentul European solicită o revenire rapidă la viața democratică și parlamentară în Grecia.
- 1968: În urma reprimării Primăverii de la Praga de către trupele Pactului de la Varșovia, Parlamentul adoptă o rezoluție privind consecințele politice ale evenimentelor tragice survenite în Cehoslovacia.
- 1975: În urma evoluțiilor politice din Peninsula Iberică, Parlamentul adoptă mai multe rezoluții în sprijinul proceselor democratice în Spania și Portugalia.
- 1975/1976: Europa de Est și Europa de Vest se angajează într-un proces de destindere în cadrul acordurilor de la Helsinki. Parlamentul European solicită aplicarea acestor acorduri, insistând în special asupra cererii de eliberare a prizonierilor politici. Au fost denunțate tratamentul aplicat minorităților, opresiunile și detențiunile psihiatrice în URSS și în țările satelit ale acesteia.
- 1977: Pentru prima dată, Parlamentul European, Consiliul și Comisia semnează o declarație comună privind respectarea drepturilor fundamentale în interiorul Comunității Europene.
- 1979: Parlamentul European instituie o comisie parlamentară însărcinată să vegheze la definirea, promovarea și apărarea drepturilor femeii în Uniunea Europeană și în țările terțe.

- 1980: Parlamentul European cere abolirea totală a pedepsei cu moartea în Uniune.
- 1982: În mai multe țări din Europa Centrală și de Est tinerii manifestă împotriva dictaturii comuniste, având ca unică armă rezoluțiile Parlamentului European.
- 1988: Parlamentul European afirmă că dreptul la informare „se numără printre libertățile fundamentale ale cetățenilor europeni și trebuie, prin urmare, să fie recunoscut ca atare de către Comunitatea Europeană”.
- 1992: Parlamentul European refuză să ratifice acordul de uniune vamală încheiat cu Turcia ca urmare a durității politicii de la Ankara față de prizonierii politici.
- 1997: Parlamentul European emite o rezoluție, în urma unei anchete privind munca forțată în Birmania, ce duce la retragerea de către Uniunea Europeană a avantajelor vamale acordate acestei țări.
- 2000: Parlamentul European cere guvernului statului Virginia (Statele Unite) să suspende execuția unui condamnat la moarte și adresează statelor membre invitația de a-și spori presiunile asupra responsabililor americani în vederea abolirii pedepsei capitale.
- 2005: Parlamentul European adoptă o rezoluție pentru protecția minorităților și împotriva discriminărilor într-o Europă extinsă.
- 2005: Parlamentul European atribuie premiul Saharov, al cărui prim laureat a fost Nelson Mandela, asociației „Doamnele în Alb” (Damas de Blanco) pentru acțiunile întreprinse în favoarea prizonierilor politici din Cuba.
- 2007: Ca urmare a condamnării unei tinere femei, victime a unui viol, la 200 de lovituri de bici, Parlamentul European solicită autorităților din Arabia Saudită, printr-o rezoluție, să respecte drepturile femeii.

Aceste câteva exemple ilustrează interesul pe care Parlamentul European l-a manifestat, încă de la crearea sa, față de apărarea valorilor pe care se întemeiază Uniunea Europeană: libertate, democrație, respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, statul de drept. Plecând de la principiul că aceste valori sunt universale, parlamentarii se angajează să le apere atât în exteriorul, cât și în interiorul frontierelor Uniunii.

Precedând adesea celelalte instituții comunitare în acest domeniu, jucând rolul de inițiator, Adunarea Europeană a început acest demers din proprie inițiativă, întrucât primele tratate nu conțineau nicio dispoziție referitoare la drepturile fundamentale.

Dacă aceste drepturi au fost apoi înscrise în tratate, dacă le este consacrată în mod special o Cartă, dacă Tratatul de la Lisabona îi conferă astăzi acestei carte caracter obligatoriu din punct de vedere juridic, meritul revine eforturilor răbdătoare depuse chiar de la început de instituția

parlamentară.

Acum mai bine de o jumătate de secol, în 1953, pe când Comunitatea nu era decât cea a Cărbunelui și a Oțelului (CECA), Adunarea parlamentară a acesteia, care poate fi considerată drept organismul precursor al actualului Parlament, prezenta un proiect de tratat referitor la crearea unei uniuni politice între țările membre. Proiectul reunea dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului, adoptată în 1950 într-un cadru diferit - cel al Consiliului Europei. Altfel spus, pentru parlamentari demersul de integrare nu putea continua fără a enunța valorile comune pe care acesta se putea întemeia și nici fără a le apăra.

Lupta pentru respectarea și promovarea drepturilor fundamentale a fost constantă, astfel încât aceasta poate fi considerată drept una dintre liniile directoare în istoria Parlamentului. Deoarece parlamentarii sunt prin natură mai apropiați de cetățeni decât membrii altor instituții, ei au fost atât paznici cât și inițiatori: apărători ai drepturilor omului dar și promotorii consolidării acestora.

Receptor al temerilor, al mărturiilor și al doleanțelor, cutie de rezonanță, purtător de cuvânt al cetățenilor și al organizațiilor de apărare a drepturilor omului, Parlamentul joacă prin excelență un rol principal în acest domeniu.

În chestiunile interne, perseverența sa, uneori încăpățânarea sa, sfârșesc prin a declanșa o dezbatere și prin a convinge treptat Comisia și Consiliul, mai puțin dispuse să treacă peste imperatiile de ordin strict economic sau politic.

Același lucru se întâmplă și în afara Uniunii Europene. Aflat în raport direct cu societatea civilă și organizațiile de apărare a drepturilor omului din întreaga lume, Parlamentul poate deveni o portavoce a încălcării drepturilor omului în diferite țări, atrăgând atenția opiniei publice care, la rândul său, sporește presiunea asupra guvernelor în cauză și asupra celor din Uniune, mobilizând uneori organizațiile internaționale în acest sens.

Mult timp lipsit de orice prerogativă oficială cu referire la apărarea valorilor, Parlamentul European a dispus însă întotdeauna de mijloace de presiune, directe sau indirecte, pe care le-a folosit pe cât posibil pentru a face ca aceste valori să fie respectate.

Parlamentul a fost dintotdeauna liber să își stabilească ordinea de zi, rezoluțiile, invitațiile la tribună; a fost liber să instituie în cadrul său comisii specializate, a fost liber să înființeze delegații parlamentare care merg să discute cu membri ai Parlamentelor naționale, cu conducători și actori ai societății civile din întreaga lume.

Acestea însă nu erau suficiente. Parlamentul voia, în acest domeniu ca și în altele, să nu mai fie doar o instanță deliberativă sau consultativă. S-a străduit dintotdeauna să folosească primele puteri reale care i-au fost acordate, în special în privința bugetului, pentru a încerca să influențeze deciziile care, în cadrul sau în exteriorul Comunității Europene, nu îi păreau a respecta sau a apăra drepturile fundamentale.

Nici aceasta nu a fost de ajuns. Parlamentul voia să împartă în mod egal cu Consiliul puterea de decizie în elaborarea legilor comunitare și a reușit în cea mai mare măsură: poate amenda sau chiar respinge o propunere de lege în temeiul a ceea ce consideră a fi interesul cetățenilor europeni.

Parlamentul dorea ca promovarea drepturilor fundamentale în restul lumii să fie piatra de temelie în cadrul tratatelor, ca aceasta să angajeze celelalte autorități în aceeași măsură în care el însuși se angajează. Într-o anumită măsură a reușit acest lucru: instrumentele de care dispune astăzi Parlamentul European sunt cele cu care, datorită lui, s-a înzestrat Uniunea. Spre exemplu clauza referitoare la drepturile omului care, datorită unei îndelungate lupte a Parlamentului, începând din 1995 trebuie în mod obligatoriu să facă parte din orice acord încheiat între Uniune cu o țară terță.

Promovarea drepturilor fundamentale în interiorul Uniunii și a drepturilor omului în exteriorul Uniunii sunt strâns corelate. Europa este credibilă în lume doar dacă ea însăși „mătură în fața ușii sale” și se vrea fără pată în acest domeniu. Precum afirma Președintele Parlamentului, Hans-Gert Pöttering, în discursul său de investitură, la 13 februarie 2007 la Strasbourg: „Noi nu suntem preceptorii lumii, însă viziunea noastră despre om și valorile noastre sunt mai convingătoare pentru alții dacă noi înșine le întrupăm în modul cel mai credibil”.

* * *

PARTEA ÎNTÂI

RESPECTAREA VALORILOR ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE

1. Carta și Agenția pentru Drepturi Fundamentale

A. 1953-2007: lungul drum al Cartei Drepturilor Fundamentale

Strasbourg, 12 decembrie 2007. Președintele Parlamentului European, Hans-Gert Pöttering, primul-ministru portughez, José Socrates, a cărui țară asigura la acea vreme președinția Uniunii, și Președintele Comisiei, José Manuel Durao Barroso, au ținut să fie prezenți în hemiciclul Parlamentului European pentru a „proclama” în mod solemn Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

Data acestui eveniment nu a fost aleasă întâmplător, deoarece a doua zi, la Lisabona, reprezentanții celor douăzeci și șapte de state membre trebuiau să semneze Tratatul de modificare a Uniunii Europene. Chiar de la articolul 1bis acesta proclamă recunoașterea valorilor fundamentale ca temelie a Uniunii. Spre deosebire de Tratatul constituțional, rămas la stadiul de proiect din cauza respingerii sale de către alegătorii francezi și olandezi, Tratatul de la Lisabona nu încorporează Carta, însă îi „recunoaște”, la articolul 6, „aceeași valoare juridică ca a tratatelor”.

Confirmând importanța pe care o acordă Cartei, cu douăzeci și patru de ore înaintea ceremoniei de la Lisabona, cei trei președinți, conștienți de relevanța simbolurilor, au dorit să marcheze preeminența pe care o are, în ochii lor, atașamentul la valorile fundamentale ale Uniunii asupra tuturor celorlalte considerente privind construcția europeană. Pentru Hans-Gert Pöttering, aceste valori sunt „inima identității europene”; [...], „Noi suntem înainte de orice o comunitate de valori, noi trăim zi de zi solidaritatea, libertatea și egalitatea drepturilor”, continua acesta.

O luptă care a început demult

Parlamentul militează de multă vreme pentru o astfel de întâietate acordată apărării drepturilor omului. Eforturile sale în acest sens datează de la începuturile construcției europene.

La 10 martie 1953, Adunarea Comună a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECA), care fusese însărcinată să redacteze un proiect de tratat prin care să fie creată o Uniune Politică Europeană, a propus ca dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului să fie integrate în tratat. Uniunea politică nu putea fi disociată de drepturile omului. Tratatul în cauză nu a fost niciodată ratificat; el s-a pierdut odată cu proiectul creării unei Comunități Europene de Apărare (CEA) în 1954, de care era legat și care s-a lovit de opoziția Franței.

Tăcerea tratatelor fondatoare

Semnate la 25 martie 1957 la Roma, tratatele fondatoare ale Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom) și ale Comunității Economice Europene (CEE), care vizează crearea unei piețe europene comune, nu conțin niciun articol referitor la drepturile fundamentale. În gândirea autorilor acestora, caracterul sectorial și vocația esențial economică a acestor tratate nu justificau introducerea unei dispoziții considerate preponderent politică.

Această tăcere a tratatelor fondatoare nu a rezistat confruntării cu realitatea. Într-adevăr, activitatea comunitară, chiar limitată la domeniile economice, a pus imediat probleme referitoare la respectarea drepturilor fundamentale. De exemplu, dreptul de proprietate sau nediscriminarea în cadrul politicii agricole comune, sau chiar drepturile procedurale, atunci când trebuie pusă în aplicare o politică de concurență. În relațiile sale cu țările terțe, chiar limitate doar la aspectele economice și comerciale, Comunitatea nu mai putea ignora cu desăvârșire orice referire la valorile universale.

Realizările progresive

Cu toate acestea, au fost necesari douăzeci de ani de așteptare pentru un prim progres semnificativ. La 5 aprilie 1977, Parlamentul European, Consiliul și Comisia adoptă o declarație comună prin care subliniază voința lor de „a respecta, în exercitarea puterii lor și urmărind obiectivele Comunității”, „drepturile fundamentale astfel cum reies acestea din constituția statelor membre, precum și din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950”.

Un an mai târziu, la 7 și 8 aprilie 1978, șefii de stat și de guvern ai celor nouă state membre, reuniți la Copenhaga, s-au asociat acestei declarații.

La 1 iulie 1987 un nou tratat, Actul Unic European, intră în vigoare. Preambulul acestuia afirmă că statele semnatare sunt „hotărâte să promoveze împreună democrația, bazându-se pe drepturile fundamentale recunoscute în constituțiile și legile statelor membre, în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în Carta Socială Europeană, în special libertatea, egalitatea și dreptatea socială”. Comunitatea se angaja să „promoveze în special principiile democrației și respectarea legii și a drepturilor omului, în relațiile sale externe”. Actul Unic a fost, așadar, primul tratat fundamental comunitar care face referire la aceste noțiuni.

La 12 aprilie 1989 Parlamentul European a proclamat Declarația drepturilor și libertăților fundamentale, precum se angajase în proiectul de Tratat al Uniunii Europene, pe care l-a adoptat sub imboldul deputatului Italian Altiero Spinelli, dar care nu a fost aprobată de către Consiliu. Declarația este un adevărat catalog al drepturilor fundamentale pe care instituțiile comunitare sunt obligate să le respecte.

În luna decembrie a aceluiași an, în cadrul lucrărilor Consiliului Europei de la Strasbourg, cei

doisprezece membri, cu excepția Marii Britanii, adoptă Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor. Aceasta își are sursa de inspirație în Carta socială europeană și în anumite convenții ale Organizației Internaționale a Muncii (OIM). La 22 noiembrie 1989, Parlamentul deplânge faptul că nu a fost asociat lucrărilor pregătitoare și denunță caracterul neobligatoriu al Cartei, contrar sugestiilor sale repetate.

În cadrul conferinței interguvernamentale¹ care a început la Roma în decembrie 1990 și care s-a finalizat cu Tratatul de la Maastricht, Parlamentul a făcut tot posibilul pentru a determina guvernele să confere Declarației drepturilor și libertăților fundamentale un caracter obligatoriu din punct de vedere juridic. Însă fără succes. Declarația a rămas prin urmare o rezoluție a Parlamentului European, având doar o valoare morală.

Un nou progres a fost realizat odată cu Tratatul de la Amsterdam, intrat în vigoare la 1 mai 1999. Tratatul reia la articolul 6 principiul general al respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Acesta prevede sancțiuni în caz de „încălcare gravă și repetată” a principiilor în cauză de către un stat membru și stipulează că țările candidate trebuie să respecte aceste principii pentru a adera la Uniune.

Participarea activă a Parlamentului la elaborarea Cartei drepturilor fundamentale

În iunie 1999, Consiliul Europei, reunit la Köln, a accelerat procesul, hotărând, la cererea Parlamentului și sub imboldul președinției germane, să reunească un grup de lucru însărcinat cu elaborarea unei Carte a drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Această decizie a dat curs uneia dintre aspirațiile timpurii ale Parlamentului, aceea de adoptare a unei asemenea Carte drept „una dintre prioritățile sale de natură constituțională”.

Parlamentarii au avut un loc important în cadrul Convenției însărcinate cu redactarea Cartei. Pentru prima dată în procesul de reformă a tratatelor, parlamentarii europeni și cei naționali, Comisia Europeană și reprezentanții personali ai șefilor de state lucrau în comun pentru a face ca Uniunea să progreseze.

A fost primul caz în care Parlamentul European a fost pe deplin asociat într-un proces care putea conduce la o decizie cu implicație „constituțională”.

Potrivit opiniei unanime, delegația Parlamentului, prezidată de Inigo Mendez de Vigo, a jucat un rol hotărâtor în cadrul lucrărilor Convenției. Pozițiile parlamentarilor cu privire la probleme esențiale precum protecția drepturilor sociale, egalitatea între femei și bărbați, bioetica, dreptul la căsătorie și la familie au influențat lucrările în mod decisiv.

„Trebuie ca toți cetățenii Uniunii Europene să știe că, de azi înainte, [...] Carta va fi legea Adunării. [...] Ea va fi de aici încolo reperul nostru pentru toate actele Parlamentului European care au o legătură directă sau indirectă asupra vieții cetățenilor întregii Uniuni”, declara președinta Parlamentului, Nicole Fontaine, la 7 decembrie 2000 la Nisa, cu ocazia proclamării

¹ CIG reunește reprezentanții guvernelor însărcinate cu reformarea tratatelor.

oficiale a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene de către Parlamentul European, Comisia și Consiliul Uniunii Europene.

În preambulul acesteia, țările membre afirmă că doresc „să împărtășească un viitor pașnic întemeiat pe valori comune”, [...], „Conștientă de patrimoniul spiritual și moral, Uniunea este întemeiată pe valorile indivizibile și universale ale demnității umane, ale libertății, egalității și solidarității și se sprijină pe principiul democrației și pe principiul statului de drept”. Carta reunește totalitatea drepturilor civice, politice, economice și sociale ale cetățeanului, precum și ale oricărei persoane care trăiește pe teritoriul Uniunii. Aceste drepturi sunt grupate în șase mari capitole: Demnitate, Libertate, Egalitate, Solidaritate, Cetățenie și Justiție.

Includerea Cartei în tratate

Parlamentul European a cerut de mai multe ori în decursul anului 2000 includerea Cartei în noul tratat în curs de negociere, argumentând că absența caracterului obligatoriu ar reduce parțial eficiența sa. Parlamentul nu a avut câștig de cauză cu ocazia Tratatului de la Nisa, încheiat în decembrie 2000, dar nu a încetat să reitereze această revendicare.

Într-una din rezoluțiile sale, la 23 octombrie 2002, Parlamentul afirmă că opinia publică nu se poate mulțumi doar cu proclamarea Cartei și că aceasta trebuie să fie inclusă în dreptul constituțional al Uniunii Europene.

Întărirea statutului Cartei ar fi fost eminentă simbolică într-un moment în care Uniunea Europeană se pregătea să se deschidă țărilor din Europa Centrală și de Est, consacrand principiul conform căruia drepturile fundamentale se află în centrul procesului de integrare europeană, oferind în același timp garanții statelor membre vechi, noi sau potențiale.

Parlamentarii, atât cei europeni, cât și cei naționali, au reușit de această dată să se facă ascultați. În februarie 2002 a fost inițiată o altă Convenție, însărcinată să elaboreze un proiect de tratat constituțional. Metoda de lucru a acesteia a fost inspirată în mod direct de metoda care a fost folosită la elaborarea Cartei.

Proiectul de tratat constituțional care a rezultat include Carta. Cu toate că tratatul a fost aprobat de majoritatea statelor membre², a fost respins prin referendum de către alegătorii francezi la 29 mai 2005, urmați, trei zile mai târziu, de electoratul olandez. Totul trebuia luat de la capăt.

La 13 decembrie 2007 este semnat Tratatul de la Lisabona. Articolul 1 bis proclamă adeziunea la valorile fundamentale ca fundament al Uniunii. Chiar dacă textul nu include Carta, cum ar fi dorit parlamentarii, acesta îi „recunoaște”, la articolul 6, „aceeași valoare juridică ca a tratatelor”.

Pentru a marca în mod solemn recunoașterea oficială a drepturilor proprii fiecărui cetățean european, ceremonia din 12 decembrie 2007, amintită la începutul PĂRȚII ÎNTÂI, a avut loc în

² Cu excepția (*opt-out*) a Regatului Unit și a Poloniei, care au invocat circumstanțe naționale speciale.

cadrul Parlamentului European. Acesta este reprezentantul direct al fiecărui cetățean.

B. Agenția pentru Drepturi Fundamentale

Parlamentul veghează asupra respectării drepturilor cetățeanului

Parlamentul este convins că încălcarea drepturilor omului în exteriorul Uniunii poate fi în mod eficient combătută doar dacă același lucru se întâmplă și în cadrul Uniunii. Credibilitatea acțiunilor întreprinse de Parlament depinde de aceasta.

Proclamarea drepturilor fundamentale nu este suficientă, trebuie ca acestea să fie și respectate.

Comisia pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne a fost creată în cadrul Parlamentului, în 1992. Competențele acesteia acoperă totalitatea drepturilor cetățenilor Uniunii Europene: drepturi fundamentale, cetățenie, discriminări, protecția datelor cu caracter personal etc.

Începând cu 1993, comisia elaborează un raport anual privind respectarea drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană. Din 2000, Carta este grila de lectură a acestuia.

Prin pozițiile adoptate, Parlamentul alertează statele membre, instituțiile Uniunii, organizațiile neguvernamentale și societatea civilă atunci când drepturile fundamentale sunt încălcate. Fiecare raport anual cuprinde recomandări adresate instituțiilor și statelor membre, precum și o continuare a rapoartelor precedente.

Dacă o criză gravă care ar încălca în mod vizibil drepturile omului ar apărea într-un stat sau altul al Uniunii, Parlamentul, prin rapoartele sale anuale, ar fi în măsură să joace rolul de „apărător” prin punerea în funcțiune a sistemului de alertă prevăzut prin tratate și să sesizeze Consiliul pentru a lua în considerare eventuale sancțiuni.

În afară de aceste eventualități extreme, Parlamentul face ca legislația să progreseze și veghează asupra respectării drepturilor fundamentale. Pentru a reuși acest lucru, Parlamentul nu a pregetat să înainteze mai multe apeluri în fața Curții Europene de Justiție. Unul dintre aceste apeluri a fost cel împotriva directivei privind reîntregirea familiei, iar altul - referitor la transmiterea, către Statele Unite, a datelor cu caracter personal ale pasagerilor aerieni. Parlamentul a considerat că Uniunea Europeană a cedat prea mult în fața cererilor acestei țări.

Eforturile Parlamentului pentru crearea unei agenții a drepturilor fundamentale

Dimensiunea și diversitatea dosarelor referitoare la respectarea drepturilor fundamentale cereau crearea unei instanțe independente specializate, Parlamentul pledând în favoarea acesteia.

Consiliul European s-a alăturat acestei cauze; la 13 decembrie 2003 acesta a decis să extindă mandatul Observatorului European al Fenomenelor Rasiste și Xenofobe pentru a face din acesta o Agenție pentru Drepturi Fundamentale.

Negocierile au început între Consiliul de Miniștri și Parlament. Concluziile acestora au coincis cu voința Parlamentului în multe privințe.

- Întărirea legitimității și a independenței Agenției, în special ale consiliului științific al acesteia.

- Participarea Parlamentului la definirea mandatului Agenției și în structura acesteia.

- Asigurarea celor mai bune sinergii de lucru posibile, în special printr-o cooperare strânsă cu Consiliul Europei și cu organismele naționale.

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene a fost în mod oficial înființată la 1 martie 2007. Disponând de un buget de 14 milioane de euro, care ar trebui să atingă 22 de milioane în 2012, aceasta se vrea a fi înainte de toate un instrument de consiliere a instituțiilor comunitare și a statelor membre, de sensibilizare a opiniei publice și de transmitere de informații și de date.

Ținând cont de constrângerile juridice, câmpul de acțiune al Agenției este limitat la activitățile Uniunii și ale statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a dreptului comunitar. Altfel, acțiunea statelor membre este în afara competențelor Agenției, însă monitorizarea este asigurată, în orice caz, de Consiliul Europei.

Parlamentul poate, la fel ca și celelalte autorități, să sesizeze Agenția solicitându-i studii, inclusiv cu privire la propunerile legislative supuse examinării. Însă sarcina Agenției este mult mai cuprinzătoare decât o simplă funcție de consultare.

Aceasta ar trebui să permită instituțiilor și statelor membre să urmărească evoluția politică în materie de drepturi fundamentale, să identifice noile probleme și să compare soluțiile găsite. Cooperarea cu instituțiile Uniunii, cu organismele naționale și cu societatea civilă ar trebui să stimuleze dezbaterea și să se finalizeze prin stabilirea unor înțelegeri care vor putea astfel să îmbunătățească demersul parlamentar în materie de drepturi fundamentale.

2. Implementarea drepturilor fundamentale

Rolul Parlamentului European nu se limitează la afirmarea valorilor fundamentale și la crearea de organisme însărcinate cu supravegherea punerii în aplicare a acestora. El constă în dezvoltarea acțiunii Uniunii, în impulsivarea reflecției și în punerea amprentei proprii pe toate dispozitivele juridice puse în aplicare în domeniile pe care Parlamentul le consideră de primă importanță.

A. Drepturile femeii

Încă de la debutul construcției europene, egalitatea între bărbați și femei este considerată drept una dintre valorile fondatoare ale Comunității. Dacă Tratatul de la Roma din 1957 garantează

egalitatea doar în materie de salariu, de atunci, odată cu jurisprudența Curții de Justiție, cu legislația și modificarea tratatelor – în special Tratatul de la Amsterdam, femeilor le-au fost recunoscute mai multe drepturi.

Se trece în special de la egalitatea salarială la egalitatea condițiilor de muncă. Din 1975, au fost adoptate opt directive privind garantarea egalității de tratament între bărbați și femei în domenii diferite precum principiul egalității remunerației, accesul la muncă, formarea profesională și asigurările sociale sau privind îmbunătățirea siguranței și sănătății femeilor însărcinate la locul de muncă.

Încă de la început, Parlamentul s-a străduit pentru ca respectarea drepturilor femeii să fie considerată o prioritate politică în cadrul Uniunii. După ce a constatat că discriminările suportate de către femei persistau în pofida existenței unei legislații europene în favoarea egalității, Parlamentul a creat în 1979 o comisie parlamentară specială dedicată drepturilor femeii. Această comisie (numită Comisia FEMM) veghează de atunci la respectarea principiului egalității și la promovarea acestuia în țările terțe.

În paralel, pentru anumite necesități specifice, Parlamentul a creat două comisii de anchetă, una în 1979 privind condiția femeii, alta în 1981, privind situația femeilor în Europa.

Înzestrându-se cu mai multe mijloace de acțiune, Parlamentul și-a impus într-o anumită măsură, în fața Consiliului și a Comisiei, voința de acțiune.

Lupta Parlamentului se referă și la traficul în scopuri de exploatare sexuală căruia îi cad victime femeile și la agravarea violenței domestice. Acesta adresează neîncetat invitații celorlalte instituții să ia măsurile necesare pentru diminuarea acestor flageluri. Ca urmare a rezoluției sale din 1979, care cerea declararea anului 1999 „Anul european pentru combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor”, Uniunea Europeană a demarat un program de acțiune în Uniune și în afara acesteia: programul DAPHNE, adoptat prin decizia comună a Parlamentului și a Consiliului.

La 8 martie 2007, cu ocazia deschiderii unui seminar organizat de către Comisia FEMM, Președintele Parlamentului European, Hans-Gert Pöttering, după ce a subliniat „rolul semnificativ” jucat de Parlament, a ținut să arate că „în pofida progreselor la nivel european pentru eliminarea discriminărilor și promovarea egalității șanselor, rămân încă multe de făcut”.

La 14 martie 2007, Parlamentul a cerut din nou Comisiei Europene să vegheze pentru ca principiul egalității salariale să nu rămână o dorință pioasă. Acesta dorește încurajarea concediilor de paternitate și a acțiunilor împotriva violenței suportate de femei, integrarea femeilor imigrante, respectarea drepturile femeilor în relațiile externe și sensibilizarea mass-mediei.

Parlamentul își exprimă preocuparea și față de situația femeilor cu dizabilități, a femeilor din închisori și de necesitatea concilierii studiilor cu viața de familie.

Prin toate aceste inițiative, Parlamentul a contribuit în mare măsură la includerea în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene a unei dispoziții vizând garantarea egalității între bărbați și femei „în toate domeniile”.

B. Drepturile minorităților

Parlamentul European a jucat un rol de pionierat și în apărarea drepturilor minorităților naționale, considerând că este indispensabilă păstrarea specificității culturale și lingvistice pentru a garanta stabilitatea în cadrul Uniunii și pacea pe teritoriul european.

Încă din 1981, Parlamentul a solicitat crearea unei Carte comunitare a limbilor și culturilor regionale și a unei Carte a drepturilor minorităților etnice. La 9 februarie 1994, Parlamentul a adoptat o rezoluție prin care încurajează în special statele să recunoască minoritățile lor lingvistice și să adopte dispoziții juridice și administrative necesare pentru păstrarea și dezvoltarea limbilor regionale sau minoritare. Acesta nu a încetat de atunci să ceară măsuri în favoarea limbilor clasificate drept „limbi cu răspândire redusă”.

La 8 iunie 2005, Parlamentul a adoptat o rezoluție majoră privind protecția minorităților religioase și politice într-o Europă lărgită. Aceasta subliniază pentru început „incoerența politicii Uniunii față de minorități. Într-adevăr, deși protecția acestora este unul dintre criteriile de la Copenhaga (formulate în 1993 de către Consiliu drept criterii care trebuie respectate de către țările candidate), politica comunitară nu se întemeiază pe nicio normă referitoare la drepturile minorităților. În plus, nu există un consens comunitar privind persoanele care pot fi considerate ca fiind membri ai unei minorități”.

Parlamentul a propus formularea unei definiții a minorității naționale care să se bazeze pe o recomandare a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei ce datează din 1993. Această definiție insistă asupra faptului că minoritățile „întrețin legături strânse și durabile” cu statul în care trăiesc, deși prezintă „caracteristici etnice, culturale, religioase sau lingvistice specifice”. Ele sunt „suficient de reprezentative, deși sunt mai puțin numeroase decât restul populației, și sunt animate de voința de a păstra laolaltă ceea ce constituie identitatea lor comună, în special cultura, tradițiile, religia și limba lor”. Parlamentul a considerat de asemenea că participarea efectivă a minorităților naționale la procesele de decizie este unul dintre mijloacele cele mai eficiente de integrare.

Alte grupuri vulnerabile menționate sunt migranții, homosexualii, persoanele cu dizabilități, minoritățile lingvistice, femeile, în special cele care aparțin minorităților naționale. Constatând carențele statelor membre în aplicarea măsurilor adoptate în temeiul articolului 13 din Tratatul de la Roma, rezoluția încurajează cu tărie instituțiile și statele să condamne toate formele de discriminare împotriva acestor minorități.

Parlamentul acordă o atenție deosebită comunității romilor, marginalizată de-a lungul istoriei, însă devenită, după lărgirea Uniunii, una dintre cele mai mari minorități din Europa (15 milioane de persoane).

La 31 ianuarie 2008, Parlamentul a luat din nou atitudine în favoarea acestora, condamnăm toate formele de rasism și de discriminare cărora romii le cad victime. Parlamentul consideră că Uniunea și statele membre au o responsabilitate comună în ceea ce privește integrarea acestora.

C. Lupta împotriva ascensiunii fascismului, a rasismului, a xenofobiei și a antisemitismului

Lupta împotriva fascismului, rasismului, xenofobiei și antisemitismului este una dintre preocupările constante ale Parlamentului. Reaparitia unor astfel de fenomene reprezintă un real pericol pentru statul de drept și pentru democrație în general. Starea de veghe trebuie să fie permanentă.

Parlamentul a jucat un rol esențial în instaurarea progresivă a unei adevărate politici a Uniunii în acest domeniu.

În 1973, un deputat britanic, Dick Taverne, a adresat o primă întrebare scrisă, fiind îngrijorat de înmulțirea actelor de xenofobie și de discriminare rasială și cerând Comisiei să precizeze ce s-ar putea face pentru a pune capăt acestora.

În octombrie 1984 a fost înființată o comisie de anchetă care își prezintă concluziile în noiembrie 1985. Audierile organizate în această perioadă confirmă în special recrudescența sentimentelor xenofobe în Uniune. Formulând recomandări în materie de informare și de educație, raportul recomandă tuturor instituțiilor europene să rămână vigilente în fața acestor probleme.

Eforturile Parlamentului au fost recompensate în iunie 1986, dată la care Parlamentul European, Consiliul și Comisia adoptă o declarație comună privind acest subiect. În 1989 Parlamentul a creat o nouă comisie de anchetă care recomandă în special guvernelor să examineze posibilitatea de a acorda imigranților, în anumite condiții, dreptul de vot.

Sub presiunea constantă a Parlamentului, Comisia Europeană a elaborat apoi directive și planuri de acțiune care au îndrumat statele în lupta lor împotriva rasismului, xenofobiei și antisemitismului. Parlamentul a susținut aceste inițiative, insistând ca toate statele membre ale Uniunii Europene să aplice „strategia globală de luptă împotriva rasismului” a Uniunii Europene și să condamne actele de intoleranță și negarea holocaustului.

În fiecare an, prin intermediul rapoartelor sale privind situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană, Parlamentul European întocmește un raport asupra situației cauză. Acesta nu a pregetat să alerteze țările membre atunci când exista riscul ca în cadrul acestora să se dezvolte mișcări xenofobe sau rasiste.

D. Lupta împotriva homofobiei

Parlamentul a făcut din lupta împotriva homofobiei o nouă cauză. Acesta și-a exprimat preocuparea față de proliferarea discursurilor pline de ură la adresa comunității homosexuale, lesbiene, bisexuale și transsexuale într-un anumit număr de state europene. El a denunțat survenirea unor evenimente îngrijorătoare, precum interdicția de a organiza marșuri pentru egalitate sau de *gaypride* și a adresat statelor membre invitația de a veghea ca membrii acestei comunități să se bucure de același respect, de aceeași demnitate și de aceeași protecție ca restul societății.

În rezoluțiile sale adoptate la 18 ianuarie 2006 și la 26 aprilie 2007, Parlamentul „îndeamnă statele membre și Comisia să condamne cu fermitate discursurile pline de ură și incităările la ură și la violență cu caracter homofob și să vegheze ca libertatea de a manifesta, garantată de toate tratatele privitoare la drepturile omului, să fie respectată în realitate”.

E. Pentru o politică de imigrare care respectă drepturile omului

Parlamentul European a considerat întotdeauna că politica de imigrare trebuie să fie în concordanță cu valorile apărute de Uniune.

Astfel, cu doi ani înainte de alegerea sa directă, într-o rezoluție adoptată la 12 decembrie 1977, acesta subscrie, bineînțeles, la obiectivele de prevenire și de reprimare a imigrației ilegale și a forței de muncă ilegale, dar „deplânge faptul că principiul respectării de către angajatori a drepturilor lucrătorilor imigranți clandestini inerente activităților exercitate, deși esențial, este literalmente ignorat”.

De atunci, nici nu mai pot fi numărate luările de poziție prin care Parlamentul cere cu tărie celorlalte instituții să acționeze în materie. A fost ascultat din ce în ce mai mult. Cu toate acestea, mai sunt multe de făcut.

Concluziile Consiliului European de la Tampere, din 1999, arată că Uniunea trebuie în special: să armonizeze legislațiile naționale referitoare la condițiile de admisibilitate și de sejur ale cetățenilor din țările terțe, să asigure un tratament echitabil pentru cetățenii din țările terțe care locuiesc legal pe teritoriul statelor membre, să facă eforturi pentru a asigura integrarea imigranților.

Consiliul European s-a alăturat cererilor repetate ale Parlamentului și a decis să combată, la rândul său, imigrația clandestină și criminalitatea organizată care profită de aceasta. În februarie 2002 a fost adoptat „planul de acțiune globală în materie de luptă împotriva imigrației ilegale”. În iunie 2002, în cadrul Consiliului European de la Sevilla, statele membre s-au angajat să accelereze punerea în aplicare a programului adoptat la Tampere prin dezvoltarea unei politici comune privind problemele distincte, însă strâns legate, ale azilului și imigrației.

Parlamentul consideră că se înregistrează, cu certitudine, progrese, însă este indispensabilă elaborarea unei abordări globale.

Astfel, în octombrie 2002, în cadrul dezbaterilor privind normele minimale pentru acordarea statutului de refugiat, Parlamentul a insistat pentru îmbunătățirea garanțiilor de integrare a refugiaților în societatea civilă și pentru a se ține cont de elemente ca sexul, orientarea sexuală și starea de sănătate a refugiatului în evaluarea temerilor de persecuție.

Această preocupare pentru o abordare globală dorită de către Parlament se regăsește în concluziile Consiliului European din decembrie 2006 privind problema imigrației. Într-adevăr, Parlamentul consideră că politica imigrației nu poate fi decât globală (imigrație legală, imigrație ilegală, codezvoltare). O astfel de abordare, concentrată pe prioritățile legate de Africa și de Marea Mediteraneană, trebuie să conducă la definirea politicilor și a unei acțiuni coerente, precum și la abordarea unei game de probleme care acoperă un număr larg de domenii de acțiune: relațiile externe, dezvoltare, ocuparea forței de muncă, dar și justiție, libertate și securitate. Această abordare globală trebuie să fie realizată cu respectarea drepturilor fundamentale.

În sfârșit, Parlamentul a obținut promisiunea Consiliului ca normele naționale mai generoase să nu fie rediscutate și ca accesul minorilor la sistemul de învățământ să respecte aceleași reguli ca cele care se aplică cetățenilor țării gazdă.

Parlamentul a insistat, în noiembrie 2006, și pentru a se lua măsuri mai eficiente împotriva traficului cu ființe umane și a cerut ca victimele să fie mai degrabă protejate decât pedepsite. Acesta sugerează Comisiei direcții de acțiune pentru protejarea victimelor și insistă asupra necesității ca statele membre să transpună rapid directiva privind permisele de ședere acordate victimelor.

F. Protecția vieții private

Preocuparea actuală a Parlamentului este de a proteja viața privată împotriva atingerilor care rezultă din punerea în aplicare a noilor tehnologii, în special Internetul. Referitor la acest fapt, problema protecției datelor este esențială.

Astfel, Parlamentul a intervenit în mod activ în problema obligativității reținerii provizorii de către operatori a datelor referitoare la comunicațiile telefonice. Trebuie, bineînțeles, să se acționeze împotriva terorismului, însă cu respectarea libertăților individuale. Prin urmare, natura și durata datelor reținute trebuie să fie reduse la minimum indispensabil și să fie însoțite de protecții juridice.

În aceeași ordine de idei, Parlamentul s-a interesat în mod special de problema transferurilor de date cu caracter personal ale pasagerilor pe care autoritățile americane le solicită companiilor aeriene. Acesta a pledat pentru respectarea vieții private și a normelor comunitare.

Parlamentul a adoptat în octombrie 2003 o rezoluție prin care cere ca datele cu caracter personal să fie transmise terților, cu condiția să nu existe o discriminare a pasagerilor neamericani, ca pasagerii să își dea consimțământul în cunoștință de cauză și să fie instituite proceduri de apel.

Deoarece acordul încheiat pe această chestiune între Uniune și Statele Unite părea a nu satisface aceste exigențe, Parlamentul s-a adresat Curții de Justiție. Aceasta, prin hotărârea din 30 mai 2006, a anulat decizia de încheiere a acordului, contestând însă doar fundamentul juridic pe baza căruia acordul fusese încheiat, nu conținutul acestuia. Hotărârea a lăsat fără răspuns acuzațiile Parlamentului privind drepturile fundamentale. Deși exclus din noul acord încheiat ulterior, acesta din urmă nu a renunțat însă să își continue lupta în acest domeniu.

O altă preocupare a Parlamentului o reprezintă activitățile motoarelor de căutare, în special Google. Acesta a organizat o audiere înaintea acțiunilor ce vor fi întreprinse în acest domeniu în următoarele luni.

În fine, Parlamentul European a avut un rol extrem de activ în înființarea Autorității Europene pentru Protecția Datelor. Autoritatea este independentă și a fost creată în anul 2003. La fel ca omologii săi de la nivel național, Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor trebuie să se asigure că drepturile protejate prin lege ale cetățenilor sunt respectate.

Autoritatea are sarcina de a supraveghea prelucrarea datelor cu caracter personal de către administrația Uniunii Europene. Rolul său constă, de asemenea, în promovarea bunelor practici în cadrul instituțiilor UE și în cooperarea cu autoritățile acestora pentru a asigura o protecție coerentă a datelor cu caracter personal.

3. Parlamentul European, avocat al cetățeanului

Parlamentul înțelege să lupte împotriva secretului administrativ. El consideră în fapt că transparența în funcționarea instituțiilor trebuie să fie garantată, întrucât aceasta este fundamentală pentru a permite cetățenilor să participe la procesul politic și să controleze acțiunea instituțiilor și organismelor comunitare. Într-o epocă în care Uniunea se confruntă cu probleme de legitimitate politică și înfruntă scepticismul unora, Parlamentul consideră că este indispensabil ca procesul legislativ să fie făcut mai accesibil publicului și ca transparența să întărească caracterul democratic al Uniunii, precum și încrederea cetățenilor în instituții.

A. Dreptul la informare

Dorind ca activitatea sa să fie cunoscută și înțeleasă de către public, Parlamentul a deschis publicului sesiunile sale, la fel ca și dezbaterile din comisiile proprii. Rapoartele, avizele și deciziile pe care le adoptă sunt astfel ușor accesibile și Parlamentul pune la dispoziția cetățeanului un registru electronic care oferă acces la diferite documente. De aceea Parlamentul militează pentru ca acest principiu al transparenței să se aplice și altor instituții sau organisme comunitare.

În 1988 Parlamentul a afirmat că dreptul la informare „face parte din libertățile fundamentale ale cetățenilor europeni și trebuie prin urmare să fie recunoscut ca atare de către Comunitatea Europeană”. Acesta invită Comisia să elaboreze o propunere de legislație care să se inspire din recomandările Consiliului Europei și din legile daneze și olandeze privind publicarea gestiunii

publice.

Cu toate acestea, a trebuit să se aștepte anii 1990 pentru ca dreptul la informare să fie concretizat. Astfel, în 1993, Comisia a prezentat o comunicare în care principiul dreptului de acces la documentele administrative este menționat pentru prima dată. Un cod de conduită comun pentru Comisie și Consiliu privind accesul public la documente a fost adoptat la 6 decembrie 1993. Acest drept a fost inclus în 1996 în tratatul fondator al Comunității Europene și a fost consacrat de Carta drepturilor fundamentale. Aceasta precizează că „orice cetățean al Uniunii sau orice persoană fizică sau juridică care locuiește sau care are sediul conform statutului într-un stat membru, are un drept de acces la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei”.

De la intrarea în vigoare, la 30 mai 2001, a unui regulament care garantează accesul publicului la documente, numărul de cereri nu a încetat să crească, astfel cum demonstrează rapoartele anuale publicate de către cele trei instituții. Acestea și-au intensificat eforturile pentru a-și publica documentele pe site-urile lor de Internet. Nu fără succes. De când Jurnalul Oficial poate fi consultat pe Internet, s-a trecut de la 23 000 de abonamente anuale la 8 milioane de accesări pe lună.

Parlamentul European, dorind să acorde atenție doleanțelor cetățenilor, veghează, în ceea ce-l privește, pentru a răspunde întrebărilor care îi sunt adresate. O cutie poștală este pusă la dispoziția publicului pentru a-i da acestuia posibilitatea să adreseze întrebări, dar și să înainteze propuneri parlamentarilor. Acest principiu se aplică în același mod și celorlalte instituții, deoarece articolul 21 din tratat consacră dreptul oricărei persoane de a se adresa instituțiilor Uniunii într-o limbă a Uniunii și de a primi un răspuns în aceeași limbă.

B. Dreptul de petiționare

Orice cetățean al Uniunii Europene, precum și orice persoană fizică sau juridică care locuiește sau care are sediul social într-un stat membru are dreptul de a prezenta Parlamentului, în mod individual sau în asociere cu alte persoane, o petiție privind o problemă care se încadrează într-un domeniu de competență al Uniunii Europene și care îl privește în mod direct. Petițiile permit în special Parlamentului European să pună în evidență încălcarea drepturilor unui cetățean european de către un stat membru, de către autoritățile locale sau de către o altă instituție. Mai mult de o mie de petiții sosesc astfel în fiecare an la Comisia pentru petiții a Parlamentului. Aceasta poate decide că anumite petiții necesită o dezbatere mai extinsă și poate, în mod excepțional, să înainteze un raport Parlamentului European în vederea adoptării în ședință în plen sau în vederea unei misiuni de anchetă. Comisia joacă astfel un rol fundamental în apărarea drepturilor cetățenilor prin găsirea de soluții adecvate la preocupările și la problemele pe care aceștia le întâmpină în viața cotidiană. Ea contribuie în plus la întărirea controlului democratic al dreptului comunitar și la punerea în aplicare a acestuia.

C. Ombudsmanul

Numit de către Parlament, Ombudsmanul își exercită prerogativele în mod independent, doar Curtea de Justiție putând pune capăt acestora în caz de încălcare gravă a obligațiilor. Însărcinat cu anchetarea cazurilor de administrare defectuoasă în instituțiile și organismele Uniunii, acesta poate fi solicitat de către orice cetățean european sau de către o persoană fizică sau juridică care locuiește sau are sediul social în Uniune. Ombudsmanul poate acționa și din proprie inițiativă.

Ombudsmanul se străduiește să rezolve cazurile care îi sunt prezentate pe cale amiabilă împreună cu instituția sau organismul în cauză. În caz de nereușită, Ombudsmanul face recomandări și, dacă acestea nu sunt respectate, adresează un raport special Parlamentului. În realitate multe probleme sunt rezolvate pe cale amiabilă. Cele care au făcut obiectul unui raport special se referă la transparență, la instrumentarea plângerilor adresate de cetățeni Comisiei. Ombudsmanul acționează din proprie inițiativă în domeniul accesului la documente, al bunei administrări și al limitelor de vârstă pentru a accede la funcția publică comunitară. Parlamentul examinează raportul anual al Ombudsmanului și rapoartele speciale referitoare la recomandările care nu au avut efecte. Acest mecanism oferă cetățeanului o cale de recurs mai simplă și mai puțin costisitoare decât recursul juridic și menține o legătură strânsă cu Parlamentul, căruia îi sunt încredințate, în ultimă instanță, problemele delicate.

PARTEA A DOUA ÎN EXTERIORUL UNIUNII, O LUPTĂ UNIVERSALĂ

Parlamentul European a arătat de la crearea sa că lupta în favoarea drepturilor omului este o luptă universală, care depășește atât frontierele, cât și politicile. Astfel, acesta s-a luptat pentru apărarea libertății atât în țările aflate sub jugul sovietic, cât și în dictaturile militare de extremă dreaptă din Europa și din Africa, din Asia și din America Latină.

În mod incontestabil Parlamentul a jucat un rol major în procesul de conștientizare la nivel european. Mai liber decât Consiliul sau decât Comisia, care acționează în cadrul strict al tratatelor, acesta a impulsionează dezbaterile privind Uniunea politică fără de care promovarea valorilor nu își dobândește întreaga sa forță.

Dacă, în această luptă zilnică, Parlamentul a știut să facă uz de legitimitatea pe care i-o conferă statutul său de reprezentant ales a 500 de milioane de locuitori, acesta s-a folosit de toate puterile, chiar dacă limitate, care îi erau acordate prin tratate. Într-adevăr, pentru Parlament, problemele legate de drepturile omului nu pot fi abordate în mod izolat, ci trebuie să fie incluse într-o strategie globală față de țările terțe.

De aceea Parlamentul acționează pe lângă Consiliu și pe lângă Comisie pentru ca aceste preocupări să fie incluse în toate aspectele politicii externe ale Uniunii Europene, inclusiv în aspectele comerciale, și ca totalitatea instrumentelor politice și economice să fie utilizată în vederea atingerii obiectivelor privind drepturile fundamentale.

Deoarece Parlamentul trebuie să dea „un aviz conform” pentru anumite acorduri internaționale, în special pentru acordurile de asociere sau de cooperare, prin refuzul de a-l acorda, el poate să utilizeze această prerogativă ca un mijloc de blocaj. Puterile sale bugetare îi permit și să provoace sau să influențeze anumite acțiuni ale Uniunii.

Parlamentul a reușit și ca, prin intermediul raportului său anual privind drepturile omului și prin rezoluțiile punctuale, să atragă atenția asupra situațiilor dificile pentru a determina guvernele în cauză să își modifice politica. Rezoluțiile sale privind politica externă nu au caracter constrângător. Parlamentul trebuie să facă uz în întregime de capacitatea sa de convingere și de legitimitatea pe care i-o conferă sufragiul universal direct. Acesta influențează astfel Consiliul și Comisia sprijinindu-se atât pe opinia publică, cât și pe organizațiile neguvernamentale.

Rezoluțiile adoptate în ședințele în plen pot reprezenta o presiune importantă în fața situațiilor critice care cer o reacție rapidă. Demersurile necesare pot fi întreprinse de către președintele Parlamentului și de către președinții comisiilor sau ai delegațiilor pentru ca Consiliul, Comisia și guvernele în cauză să adopte măsurile adecvate.

Pe scurt, Parlamentul European nu a prețuit niciodată să utilizeze orice ocazie pentru a apăra drepturile fundamentale ale omului în întreaga lume.

1. Lupta împotriva dictaturilor europene

Una dintre axele majore ale acțiunii Parlamentului European a fost cea de a lupta împotriva dictaturilor, intitulate de dreapta sau de stânga, care apăseau asupra a numeroase țări cu vocație de a se integra în Uniunea Europeană.

Într-o epocă în care era alcătuit din delegațiile adunărilor naționale, Parlamentul nu avea în fapt la acea vreme rolul de a dezbate evenimentele internaționale. Acesta nu a ezitat însă să o facă pe tot parcursul anilor negri pe care i-au trăit numeroase țări de pe continentul european.

Odată ales prin sufragiul universal direct, Parlamentul a continuat și amplificat această luptă.

Eliberate de regimurile autoritare, țările în cauză s-au orientat spre Europa și s-au angajat în procesul de aderare. Parlamentul European, care are misiunea de a da un aviz conform asupra tratatelor de aderare, a urmărit îndeaproape progresele realizate de către țările candidate în materie de democratizare și de respectarea drepturilor omului pentru a atinge nivelul Uniunii. Parlamentul a examinat cu grijă evoluția situației din aceste țări și rapoartele anuale redactate de către Comisie, observațiile sale având suficientă greutate încât să dispună, în ultimă instanță, de posibilitatea de a refuza acordarea avizului conform. O posibilitate la care nu a fost niciodată necesar să recurgă.

A. Sudul Europei: lungul drum spre democrație

De-a lungul acestor ani, cenzura care exista dincolo de Cortina de Fier nu a permis cetățenilor țărilor în cauză, cu excepția unei infime minorități, să cunoască luările de poziție ale Parlamentului European.

Pe de altă parte, sprijinul acordat de acesta democrației a fost de notorietate publică în Grecia, în Spania și în Portugalia, atunci când aceste țări suportau dictaturi, Parlamentul contribuind astfel la răsturnarea acestor regimuri.

În raporturile sale cu cele trei țări din sudul Europei, Parlamentul European a adoptat foarte repede o atitudine care prefigura ceea ce urma să devină unul dintre „fundamentele” Uniunii Europene, adică locul valorilor democratice în cadrul politicilor întreprinse în exteriorul construcției europene în sine.

- **Spania.** Tonul a fost dat chiar din 29 martie 1962, în cadrul unei dezbateri în Parlamentul European consacrate cererii guvernului spaniol privind deschiderea negocierilor în vederea unei asocieri sau chiar a unei aderări la CEE. Spania trăia din 1939 sub regimul autoritar instaurat de generalul Franco la sfârșitul războiului civil.

Ca răspuns la cererea Madridului, deputatul Willi Birkelbach a interplat celelalte instituții europene: „Crede Consiliul de Miniștri, crede Comisia că trebuie să se ia în considerare o asemenea cerere care vine de la un regim a cărui filozofie politică și ale cărui practici economice sunt în totală opoziție cu concepțiile și structurile Comunității Europene?”. Pentru deputatul european, „CEE ar înceta să fie demnă de încredere dacă ar lua în considerare stabilirea unei legături strânse cu regimul de la Madrid sub forma unei asocieri sau chiar a unei aderări complete”.

În răspunsul său scris, citit de către președintele reuniunii din Parlament, Consiliul s-a limitat la a arăta că încă nu a deliberat pe marginea cererii formulate de guvernul spaniol. Președintele Comisiei, Jean Rey, a fost mai explicit: „Politica europeană, declara acesta, nu este constituită doar din interese ci și din sentimente și idealuri. Și atunci când se produc mișcări de opinie [cu referire în special la acțiunile organizațiilor sindicale clandestine spaniole], ele trebuie luate în considerare de către toate autoritățile europene”. Reinterplat de către Willi Birkelbach, care îi cere să răspundă afirmativ sau negativ dacă o țară în care drepturile omului sunt călcate în picioare poate deveni membru al CEE, președintele Comisiei a întrerupt dezbateră: „pentru moment, nu sunt în măsură să adaug nimic la ceea ce am spus mai înainte”. Amânată, Spania a formulat o nouă cerere în 1964, care, după îndelungate tergiversări și ținând seama de dezvoltarea semnificativă a schimburilor comerciale în acea perioadă, s-a finalizat în 1970 prin încheierea unui acord comercial preferențial.

Acordul a suscitat în Parlament luări de poziție contradictorii privind întrebarea dacă o deschidere comercială poate favoriza o deschidere democratică.

La 25 decembrie 1975, în cadrul unei reuniuni încărcate de emoție, deputații europeni s-au mobilizat pentru a face presiuni asupra guvernului spaniol pentru ca acesta să nu execute

condamnările la moarte pronunțate împotriva a zece cetățeni spanioli. La capătul unei dezbateri agitate privind mijloacele de presiune, Parlamentul a solicitat Comisiei și Consiliului „să înghețe relațiile existente cât timp libertatea și democrația nu vor fi restabilite în această țară”.

Un reprezentant al Comisiei prezent în hemicleu a salutat această dezbateri: „Este una dintre acele ocazii în care Adunarea încetează, într-un anumit sens, să fie doar o instituție a unui grup economic de națiuni și devine un Parlament European în adevăratul sens al cuvântului, un Parlament European care se exprimă drept conștiința Europei, conștiința Comunității”. Autoritățile de la Madrid nu au fost impresionate și, două zile mai târziu, cinci dintre condamnați au fost executați. Ecoul dezbaterii de la Strasbourg a fost auzit totuși în Spania; el a contribuit la o puternică mobilizare a opiniilor europene împotriva guvernului spaniol.

Puțin peste șase luni mai târziu, la 8 aprilie 1976, întrucât Franco decedase la 20 noiembrie 1975 și procesul de democratizare a țării întâmpina oarecare dificultăți, Parlamentul a sprijinit sutele de mii de spanioli din toate colțurile țării care ieșeau în stradă pentru a împiedica restabilirea vechii ordini. Într-o rezoluție care a avut un mare răsunet la Madrid, Parlamentul European cerea restabilirea libertăților, o amplă amnistiere a deținuților politici și întoarcerea exilaților.

Alegerile democratice au fost organizate în Spania în 1977 și, la 12 iunie 1985, Spania a semnat tratatul său de aderare la Comunitate. „Apartin unei generații de spanioli pentru care lupta pentru democratizarea țării și lupta pentru integrarea în Europa erau cele două fețe ale aceleiași medalii”, concluziona în acea zi Enrique Baron Crespo, care s-a numărat printre primii deputați spanioli din Parlamentul European și care a devenit mai târziu președinte al Parlamentului European.

- **Grecia.** La 11 mai 1967, la mai puțin de trei săptămâni de la lovitura de stat a coloneilor, Parlamentul European cerea restabilirea ordinii democratice la Atena. Ca și în cazul Spaniei, acesta a pus pe primul loc protecția drepturilor omului și cerința respectării acestora în orice țară care dorește să întrețină relații cu CEE.

Parlamentul, care a insistat, încă din 1961, pentru semnarea unui acord de asociere cu Grecia, a cerut, drept consecință, înghețarea acestui acord până la restabilirea unui regim democratic și aceasta a fost decizia adoptată de Consiliu. Cu ocazia celei de-a doua aniversări a loviturii de stat, Parlamentul European și-a reafirmat poziția votând o rezoluție prin care s-a declarat „pe deplin solidar cu poporul elen”, reamintind că acordul de asociere nu va putea fi pe deplin aplicat „cât timp nu vor fi restabilite în Grecia structurile democratice și parlamentare”.

În august 1974, la puțin timp după căderea coloneilor din 24 iulie, președintele Parlamentului European, Cornelis Berkouwer, a mers în Grecia pentru a sprijini Adunarea în procesul de democratizare în curs. În luna octombrie a aceluiași an, Parlamentul s-a pronunțat pentru „dezghețarea imediată a aspectelor economice și comerciale ale asocierii”, fără a aștepta desfășurarea anunțată a alegerilor în Grecia. La 1 ianuarie 1981, Grecia a devenit al zecelea membru al Comunității.

- **Portugalia.** Trăind într-o cvasi-autarhie de la instalarea, în 1920, a unui regim corporatist, Portugalia nu a încercat, spre deosebire de Spania și Grecia, să stabilească relații cu Comunitatea. Parlamentul European, lipsit de această pârgie economică, nu putea prin urmare să facă presiuni asupra Lisabonei pentru a cere democratizarea regimului.

După „revoluția garoafelor” din aprilie 1974, care a antrenat căderea dictaturii, Parlamentul a dat de înțeles că Portugalia avea vocația de a adera la Comunitate. În aprilie 1975, în același timp în care Parlamentul se declara mulțumit de schimbările politice din Portugalia, acesta și-a manifestat „preocuparea sa [față de] anumite aspecte negative ale evoluției democratice în Portugalia” și lansa un apel către conducătorii de la Lisabona pentru ca aceștia să se angajeze în mod ferm pe drumul democratic. Apelul a fost ascultat, au fost organizate alegeri și Portugalia a intrat în Comunitate odată cu Spania.

B. Țările aflate sub dominație sovietică: de la războiul rece la aderarea la Uniunea Europeană

Un simbol, pentru început: la 19 aprilie 1982, în mai multe capitale din Europa de Est, aflată în acea vreme sub dominația comunistă, numeroși tineri protestatari, dintre care mai mulți au fost arestați, defilau pașnic, agitând drept unic drapel un manifest semnat de 73 de personalități laureate ale Premiului Nobel și o rezoluție a Parlamentului European ca dovadă. Aceasta ilustrează imaginea Parlamentului European pentru acei tineri care aspirau în același timp la mai multă egalitate în lume și, pentru ei înșiși, la libertate.

Parlamentul European a reacționat dintotdeauna la diferitele lovituri sovietice în forță în această parte a Europei, a denunțat privările de libertate și a susținut acordurile de la Helsinki semnate în 1975 prin care se legitimau dizidenții. Imediat ce Cortina de Fier începe să se fisureze la sfârșitul anilor 80, Parlamentul înmulțește luările de poziție în favoarea democratizării și a respectării drepturilor omului.

- **Ungaria.** Încă din 1956, Adunarea Europeană Comună a consacrat o dezbatere situației din Ungaria, invadată de către trupele sovietice. La 18 septembrie 1981, pentru a comemora a douăzeci și cincea aniversare a acestor evenimente tragice, Parlamentul European a adoptat o rezoluție prin care reafirmă solidaritatea între cetățenii Comunității și poporul maghiar și încurajează pe cei care vor să-și păstreze libertatea în Europa să acționeze împreună.

Practic 8 ani mai târziu, la 14 septembrie 1989, Parlamentul a sprijinit mobilizarea poporului maghiar, care îi primește pe cetățenii est-germani care fug din țara lor, mișcare care a marcat în realitate începutul dezagregării blocului sovietic. Într-o rezoluție, acesta exprima „stima sa pentru poporul maghiar, pentru disponibilitățile sale generoase de a ajuta refugiații și felicita decizia guvernului ungar de a autoriza miile de cetățeni est-germani să treacă frontiera”.

- **Germania de Est.** La 10 și 11 octombrie 1961, comisia politică a Adunării Parlamentare Europene s-a reunit în mod simbolic la Berlin pentru a arăta că ea condamnă construcția, în noaptea de 12 spre 13 august, a unui zid care a despărțit orașul în două. Prezent la fața locului, președintele Adunării, Hans Furler, a declarat că, deși instituția sa „nu are mijloacele de a

interveni în mod direct”, aceasta are totuși „puterea, și dreptul, de a-și exprima solidaritatea cu orașul Berlin, care este simbolul Europei libere”.

La 11 octombrie, în cadrul unei dezbateri organizate pe această temă într-o reuniune în plen, deputatul Jarosson a declarat: „Cu certitudine, noi, ca parlamentari europeni, vom ști să ne asumăm responsabilitatea, în cadrul parlamentelor noastre naționale. În această incintă în care ne considerăm europeni, fără deosebire de popor sau de limbă, suferința locuitorilor Berlinului este suferința noastră”. „Permiteți-mi să vă spun”, a insistat și președintele comisiei politice a Adunării, Battista, „că această situație nu ar exista poate astăzi dacă guvernele noastre s-ar fi decis rapid cu privire la un acord comun prin care să realizeze uniunea politică a Europei”. Cât despre președintele Comisiei Europene, Walter Hallstein, acesta considera că „cei care trăiesc la hotarele atât de amenințate ale Comunității noastre nu trebuie să fie pentru aceasta mai puțin apropiați de inima noastră, de conștiința noastră și de acțiunea noastră”.

Douăzeci și opt de ani mai târziu, la 9 noiembrie 1989, Parlamentul European a reacționat imediat la căderea Zidului, invitându-l pe cancelarul german, Helmut Kohl și pe președintele în exercițiu al Consiliului European, François Mitterrand, să vină să se exprime în fața acestuia la Strasbourg, la 22 noiembrie. A fost un moment extrem de emoționant: „Noi resimțim cu toții evenimentele care se desfășoară [...] ca pe fapte de o importanță istorică”, afirma cancelarul german, care menționează că „în același timp mutații profunde au loc cu o viteză vertiginoasă în ordinea politică, economică și socială a statelor din est ale continentului nostru”. „Pentru prima dată de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial”, adăuga Helmut Kohl, „avem speranța depășirii conflictului Est-Vest și a stabilirii unei situații de stabilitate durabile și a păcii în toată Europa”. „A sunat ceasul solidarității europene [...] este vorba despre libertatea unei singure Europe și despre viitorul tuturor germanilor și al tuturor europenilor într-o libertate comună tuturor”, concluziona acesta.

„Ei bine”, răspunde președintele francez, „la 9 noiembrie la Berlin istoria în desfășurare oferea lumii spectacolul, încă improbabil cu puțin timp în urmă, a unei spărturi în zidul care, singur, semnifica de aproape treizeci de ani rupturile continentului nostru. În acea zi, democrația și libertatea, inseparabile una de alta, reputau, cred, una dintre cele mai frumoase victorii, una dintre cele mai mișcătoare victorii”. „Va trebui, a adăugat François Mitterrand, ca într-o zi sau alta, aceste popoare – nu le voi cita pe toate – să se alătore concertului națiunilor pe care noi îl formăm deja între noi, douăsprezece țări pe care atâta distanță le separă în istorie și care s-au regăsit pentru că au vrut acest lucru și poate pentru că nevoia le-a învățat acest lucru”.

La 23 noiembrie, deputații europeni au adoptat o rezoluție prin care cer „dreptul la autodeterminare” pentru cetățenii Republicii Democrate Germane și la 14 februarie 1990, o altă rezoluție prin care este recunoscut dreptul germanilor de a trăi în cadrul aceluiași stat.

La 16 mai 1990, Helmut Kohl și primul conducător al Republicii Democrate Germane ales în mod democratic, Lothar de Maizière, au ales tribuna Parlamentului European pentru a-și expune împreună viziunea cu privire la viitorul țării lor și al Europei. „În această clipă în care, în calitate de prim-ministru al primului guvern democratic al Republicii Democrate Germane, pot să mă adresez dumneavoastră, cu o emoție care îmi strânge inima”, a spus Lothar de

Maizière; „întâlnirea noastră de astăzi o datorăm acelor germani din est care au început să își ia destinul în mâini în toamna lui 1989. Prin mijloace pacifice, ei și-au câștigat drepturile, ca oameni, la democrație, la libertate, la autodeterminare, la respectarea demnității fiecăruia”.

Cancelarul Kohl a ținut să sublinieze sensul acestei bruște accelerări a istoriei: „Guvernul federal a vegheat întotdeauna ca procesul de unificare germană să se înscrie într-un cadru european stabil. Mi-am fixat sarcina de a face să avanseze procesul de unificare europeană și germană făcându-le să concorde cât mai mult posibil și, pe cât se poate, în cadrul unui calendar comun”.

- **Cehoslovacia.** Imediat după invadarea Cehoslovaciei de către armatele celor cinci țări din cadrul Pactului de la Varșovia (URSS, RDG, Polonia, Ungaria și Bulgaria), la 21 august 1968, Parlamentul European a luat o serie de inițiative concrete, printre care crearea comitetului de acțiune europeană pentru sprijinirea cehoslovacilor.

La 1 octombrie, într-o reuniune în plen, parlamentarii au adoptat o rezoluție în care cer „retragerea trupelor de ocupație și recunoașterea autonomiei politice a Cehoslovaciei” și adresează „un nou și urgent apel guvernelor statelor membre pentru a depăși obstacolele care se opun întăririi comunității europene, unificării Europei și siguranței acesteia”. „Europa liberă nu are alte opțiuni decât unitatea”, a declarat președintele Parlamentului, Mario Scelba, în cursul dezbaterii.

Parlamentul European a continuat să susțină luptătorii pentru libertate din Cehoslovacia, în special semnatarii Cartei 77, un manifest care protesta împotriva „normalizării” după zdrobirea „Primăverii de la Praga”. În 1979, deputații europeni au denunțat arestarea anumitor membri ai acestei mișcări de opoziție, printre care dramaturgul Vaclav Havel, care va deveni mai târziu primul președinte al Cehoslovaciei democratice.

La 11 aprilie 1980, aceștia și-au exprimat „respectul pentru curajul pe care îl dovedesc toți cei care, în Cehoslovacia, vor să salveze libertățile fundamentale”. Atunci când Vaclav Havel a fost arestat din nou în 1989, Parlamentul, printr-o rezoluție din 16 martie, a solicitat „eliberarea imediată” a acestuia, precum și a prietenilor săi și a altor prizonieri politici.

- **Polonia.** De la crearea în august 1980 a „Solidarității”, federație sindicală care urma să fie la originea unei ample mișcări sociale împotriva regimului comunist, Parlamentul European a organizat practic în fiecare dintre sesiunile sale o dezbatere privind situația din Polonia.

În cursul dezbaterii din 17 septembrie 1980, reprezentanții majorității grupurilor politice au luat cuvântul pentru a cere Consiliului să se mobilizeze. „Comunitatea Europeană trebuie exact în aceste momente dificile să poată face mai mult pentru poporul polonez, declara astfel belgianul Léo Tindemans. (...) Polonia, insist asupra acestui aspect, face parte integrantă din Europa; să ne întrebăm, de fiecare dată, ce putem noi face pentru această țară care, repet, are atâtea legături cu țările noastre”.

La 10 aprilie 1981, Parlamentul a avertizat „în mod solemn Uniunea Sovietică că, dacă Polonia

nu este autorizată să își rezolve problemele interne după cum crede de cuviință, fără ingerință externă, acesta va cere insistent ca acordurile încheiate de către Uniunea Sovietică și aliații săi cu Comunitatea Europeană în materie de credit să fie imediat reevaluate și să fie instituit un embargo pe exporturile de noi tehnologii cu destinația Uniunea Sovietică”.

La 15 octombrie al aceluiași an, Parlamentul a adresat o invitație autorităților poloneze să elibereze conducătorii Solidarității, care au fost arestați. Un alt gest marcant: printr-o rezoluție datând din 11 octombrie 1982, Parlamentul European a propus candidatura lui Lech Walesa, figura emblematică a „Solidarității”, pentru Premiul Nobel pentru Pace.

La 15 noiembrie 1984, după asasinarea preotului și opozantului Jerzy Popiełuszko, Parlamentul a fost „profund indignat de oribila crimă” și a cerut autorităților de la Varșovia „o anchetă amănunțită și rapidă”.

- **Bulgaria.** Parlamentarii europeni și-au manifestat interesul pentru această țară al cărei regim autarhic făcea dificil orice contact cu exteriorul, în special prin intermediul întrebărilor orale sau scrise adresate Consiliului de Miniștri sau Comisiei. Parlamentarii au fost îngrijorați în special de protecția minorităților și în special de obligația cetățenilor de origine turcă de a-și „bulgariza” numele.

- **România.** Într-o primă fază, Parlamentul European și-a concentrat atenția asupra ajutoarelor de urgență pentru populația României, victimă a gravelor inundații din 1970 și a unui grav cutremur în 1977. Acțiunea sa a devenit apoi mai politică.

La 7 iulie 1988, Parlamentul a adoptat o rezoluție prin care condamna decizia guvernului de la București privind distrugerea unui anumit număr de sate. „Aceste măsuri, considerau parlamentarii, aduc atingere drepturilor omului din cadrul minorităților deja foarte reprimare și amenință un patrimoniu cultural european de neînlocuit”.

La 16 martie 1989, Parlamentul a adoptat o rezoluție prin care condamna gravele încălcări ale drepturilor omului constatate în această țară; el a adresat guvernelor țărilor membre un apel la fermitate față de regim și le-a cerut să pună capăt „onorurilor care sunt acordate de statele membre” președintelui Ceaușescu și anturajului său. Parlamentul a sprijinit apoi acțiunile opozanților, a cerut în special informații privind soarta Doinei Cornea, una dintre principalele figuri ale dizidenței românești, atunci când aceasta a fost închisă.

- **Țările baltice.** La 13 ianuarie 1983, Parlamentul a adoptat o rezoluție prin care cerea statelor membre să examineze, în cadrul conferințelor de la Helsinki, situația din Estonia, Letonia și Lituania, țări integrate cu forța în Uniunea Sovietică la sfârșitul războiului.

La 24 ianuarie 1991, ca urmare a mișcărilor trupelor sovietice, Parlamentul s-a arătat categoric în condamnarea sa. El s-a ridicat împotriva intervenției forțelor sovietice în capitalele țărilor baltice: „Considerând că, din punct de vedere juridic, republicile Estoniei, Letoniei și Lituaniei sunt definite ca state democratice și considerând că ele s-au angajat să garanteze drepturile minorităților, Parlamentul condamnă viguros agresiunea militară sovietică”.

- **URSS.** Acțiunea Parlamentului European nu s-a limitat doar la țările din Europa Centrală și de Est, victime ale dominației sovietice. De multe ori acesta a denunțat încălcările drepturilor omului în URSS.

Poate fi citată rezoluția din 18 noiembrie 1977 care „condamnă fără rezerve recurgerea la tratamentele psihiatrice de orice fel aplicată prizonierilor politici de oriunde și de fiecare dată când acestea au ca scop înlăturarea libertății fundamentale de opinie și de activitate politică”.

Parlamentarii s-au îngrijorat și de soarta unor dizidenți precum Vladimir Bukovski atunci când acesta a fost supus la un tratament psihiatric care l-a pus în pericol de moarte, Youri Orlov, co-fondatorul Comitetului pentru supravegherea în URSS a actului final de la Helsinki, sau fizicianul Andrei Saharov. La 15 februarie 1980, Parlamentul cerea autorităților sovietice „sfârșitul imediat al exilului forțat” al lui Saharov și, mai târziu, posibilitatea, pentru acesta și pentru soția sa Elena Bonner, de a părăsi teritoriul sovietic.

Numeroase rezoluții ale Parlamentului European precum cea votată în 1983 condamnă „toate formele de încălcare sistematică a drepturilor civile, politice, sociale, economice, culturale și religioase ale cetățenilor Uniunii Sovietice”. De mai multe ori Parlamentul denunță „încălcările constante ale drepturilor omului și ale libertăților fundamentale” ale comunității evreiești din URSS.

Începând cu 1975, acesta a utilizat Acordul de la Helsinki pentru a exercita mai multă presiune asupra URSS și a regimurilor satelit și pentru a cere Consiliului o politică mai fermă. Numeroase rezoluții au interpellat Consiliul cu referire la ce are de gând să întreprindă acesta cu privire la încălcările repetate ale Acordului de la Helsinki de către Uniunea Sovietică. Pe această temă, observatorii au remarcat decalajul existent între răspunsurile Consiliului și ale Comisiei față de așteptările parlamentarilor.

Astăzi, când Uniunea Sovietică nu mai există și când marea majoritate a țărilor Europei Centrale și de Est, precum și țările baltice, au intrat în Uniunea Europeană, Premiul Saharov pentru libertatea de gândire, creat în 1985, este mărturie a credinței parlamentarilor europeni în sprijinul de altădată acordat luptei pentru libertate în această parte a lumii și despre voința lor, plecând de la acest exemplu, de a-și extinde acțiunea în restul lumii.

2. Diplomatia parlamentară pentru drepturile omului

Parlamentul dispune de o largă panoplie de instrumente pentru promovarea democrației în lume, unele dintre acestea fiind incluse în cadrul relațiilor speciale pe care Uniunea le întreține cu anumite regiuni: Africa, America Latină, regiunea mediteraneană.

A. Instrumentele de acțiune ale Parlamentului

- **Avizul conform.** Parlamentul a obținut progresiv o sporire a puterilor sale de control a

acordurilor încheiate între Uniunea Europeană și țările terțe. Prin procedura numită a avizului conform, acesta poate astfel să își folosească dreptul de veto împotriva unui acord de asociere sau de cooperare pentru a face să prevaleze cerințele sale în materie de respectare a drepturilor omului.

În plus, de la declarația solemnă privind Uniunea Europeană din 1983, Consiliul a acceptat să informeze Parlamentul cu privire la derularea negocierilor cu țările terțe. Parlamentul dispune deci de puterea de a interveni pe lângă Comisie și pe lângă Consiliu în vederea începerii discuțiilor pentru ca unele dintre preocupările sale să fie luate în considerare. Acesta poate de asemenea să facă uz de amenințarea cu amânarea ori cu refuzul avizului conform pentru a influența desfășurarea negocierilor sau pentru a obține o îmbunătățire a situației drepturilor omului în țara în cauză.

În 1944, Parlamentul European cerea astfel suspendarea negocierilor cu **Turcia** în vederea semnării unui acord de uniune vamală, pe motivul situației drepturilor omului în această țară și în special din cauza deciziei Ankarei de a ridica imunitatea anumitor parlamentari. În 1995, Adunarea națională turcă adopta o reformă constituțională privind democratizarea, mai mulți prizonieri politici fiind eliberați. Parlamentul și-a acordat atunci avizul conform și acordul a fost semnat.

La fel, Parlamentul a refuzat să își acorde avizul conform pentru încheierea a patru protocoale la acordul de cooperare cu **Siria**, până ce această țară nu acceptă ca problema drepturilor omului să fie înscrisă pe ordinea de zi a Consiliului său de cooperare cu Comunitatea Europeană.

Parlamentul refuzase acordarea avizului conform și unui acord financiar încheiat cu **Marocul**, ținând seama de situația drepturilor omului în această țară.

- **Clauza privind drepturile omului.** În 1978, Parlamentul European a reușit să obțină menționarea apărării drepturilor omului în relațiile privilegiate pe care Europa le întreține din 1963 cu țările din **Africa, Caraibe și Pacific (ACP)**.

Pentru parlamentari, avantajele economice, comerciale, financiare acordate acestor țări ar trebui să contribuie la respectarea de către acestea a drepturilor fundamentale. Folosindu-se de acest precedent, practica includerii în acordurile comunitare a unei clauze referitoare la drepturile omului s-a dezvoltat înainte de a fi sistematizată în anii 1990. În 1995, Consiliul, după o presiune constantă a Parlamentului, făcea obligatorie includerea unei astfel de clauze în acordurile internaționale încheiate de Comunitate. Aceasta a renunțat astfel să încheie un acord cu Australia, țară care a considerat această clauză drept o intervenție în problemele sale interne.

La sfârșitul anului 2007, mai mult de 120 de state erau obligate printr-o astfel de clauză, considerată ca fiind un element esențial al acordului pe care l-au încheiat cu Uniunea. Ceea ce înseamnă, din perspectiva dreptului constituțional, că o încălcare a drepturilor omului de către un stat participant la acord permite suspendarea acordului și deci și a avantajelor economice care decurg din acesta. Deoarece această suspendare intervine la finalul unui proces de

consultări reciproce, un dialog cu privire la drepturile fundamentale trebuie să fie instaurat între părți.

Această clauză constituie deci pentru instituțiile Uniunii, printre care Parlamentul, un instrument privilegiat care permite influențarea evoluției situației în materie de drepturi ale omului în țările în cauză.

Uniunea s-a folosit de mai multe ori de clauza privind drepturile omului pentru a suspenda aceste acorduri. Acesta a fost cazul statului **Togo** în 1998 și, recent, cazul statelor **Zimbabwe** și **Uzbekistan**. La 10 aprilie 2002, Parlamentul European adopta o rezoluție prin care cerea înghețarea acordului de asociere între Uniunea Europeană și **Israel** din cauza încălcării de către această țară a articolului 2 din acordul care se referea explicit la respectarea drepturilor omului și a principiilor democratice.

De nenumărate ori, consultările dintre Uniunea Europeană și țările în cauză au permis remedierea situațiilor contestate înainte de suspendarea acordului.

- **Sistemul de preferințe generalizate (SPG)**. În cadrul acestui sistem, care deschide cote de import fără aplicarea drepturilor vamale țărilor în curs de dezvoltare, avantaje specifice (numite SPG+) sunt oferite statelor care se conformează anumitor obligații internaționale în materie de drepturile omului, de bună guvernare și de dezvoltare durabilă. Pentru a beneficia de aceste avantaje, țările în cauză sunt supuse unei obligații generale de ratificare și de reală punere în aplicare a anumitor convenții internaționale.

Birmania este singurul stat care a pierdut în 1997 avantajele sistemului comunitar de preferințe generalizate (SPG), atât în domeniul agricol, cât și în cel industrial. „Retragerea privilegiilor tarifare este o problemă de natură comercială care ține în mod esențial de politica de dezvoltare, însă cauza acestei retrageri este încălcarea drepturilor omului. Este important ca Uniunea Europeană să exercite asupra guvernului birman o presiune continuă și semnificativă pentru a-l determina să își îmbunătățească fără întârziere bilanțul în materie de drepturile omului și de democratizare”, explica Parlamentul European.

Pentru a-și manifesta susținerea față de luptătorii birmani pentru democrație, Parlamentul European a acordat Premiul Saharov pentru libertatea de gândire în 1990 liderului opoziției împotriva juntei, doamna Aung San Suu Kyi. De-a lungul anilor, Parlamentul nu a încetat să ceară eliberarea acesteia. Astfel, în septembrie 2000, Parlamentul a invitat țările din ASEAN să facă presiuni asupra guvernului birman pentru a înlătura sancțiunile adoptate împotriva acesteia.

Recent, printr-o rezoluție adoptată la 27 septembrie 2007, Parlamentul condamnă reprimarea violentă a manifestațiilor de către forțele guvernamentale birmane și invita Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite să acționeze, inclusiv prin recurgerea la sancțiuni economice bine alese. Cu această ocazie, acesta „omagiază acțiunea curajoasă a preoților birmani și a zecilor de mii de manifestați pașnici care înfruntă regimul antidemocratic și represiv din Birmania”.

Uniunea Europeană a avut intenția, în 2006, să retragă temporar **Bielorusiei** avantajele comerciale pentru încălcarea drepturilor fundamentale de muncă. Într-adevăr, sindicatele internaționale și Organizația Internațională a Muncii (OIM) sesizaseră încălcări sistematice ale libertății de asociere în această țară.

Parlamentul European își exprimase deja, într-un raport redactat în februarie 2003, temerile referitor la izolarea accentuată a țării și la degradarea situației politice. În martie 2006, după alegerea fraudată a lui Alexander Loukachenko ca președinte al Republicii, Parlamentul a cerut sancțiuni împotriva acestei țări. „Nerespectarea standardelor electorale [...] va avea consecințe asupra relațiilor între Uniunea Europeană și Bielorusia”, declara atunci președintele Parlamentului, Josep Borrell.

Pentru a-și dovedi sprijinul față de acțiunile luptătorilor bieloruși pentru democrație, Parlamentul European a acordat Premiul Saharov pe 2004 Asociației bieloruse a jurnaliștilor și, pe 2006, lui Alexander Milinkievitch.

- **Instrumentul financiar.** În 1994, Parlamentul European a obținut unificarea unei serii de linii din bugetul Uniunii destinate promovării drepturilor omului și democrației într-un capitol unic intitulat „Inițiativa europeană pentru democrație și drepturile omului”. Ca urmare, acesta a făcut uz de puterile sale bugetare pentru a obține o creștere, de la 27 de milioane de euro în 1994 la mai mult de 133 de milioane de euro în 2006, a resurselor destinate acestor programe, care trebuie să fie executate în principal în parteneriat cu ONG-urile și cu organizațiile internaționale.

La sfârșitul lui iunie 2006, Inițiativa finanța mai mult de o mie de proiecte în lume. „Instrumentul financiar pentru promovarea democrației și a drepturilor omului în lume”, care va înlocui pe viitor „Inițiativa europeană pentru democrație și drepturile omului” a adoptat, pentru perioada 2007-2013, un program care vizează trei obiective principale (a se vedea textul încadrat) și care va fi finanțat până la un plafon de 1104 milioane de euro.

PROMOVAREA DEMOCRAȚIEI ȘI A DREPTURILOR OMULUI

Instrumentul financiar are trei obiective:

- 1) consolidarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întărirea și promovarea democrației și a reformelor democratice în țările terțe, sprijinirea apărătorilor drepturilor omului și a victimelor represiunii sau pedepselor, întărirea societății civile care lucrează în domeniul promovării drepturilor omului și a democrației;
- 2) sprijinirea și întărirea cadrului internațional și regional care activează în acest domeniu;
- 3) suscitarea încrederii în procesele electorale, prin întărirea credibilității, în special cu ajutorul misiunilor de observare electorale și cu sprijinul organizațiilor societății civile locale implicate în aceste procese.

Unul dintre interesele majore ale instrumentului financiar, complementar altor programe comunitare, este acela de a permite sprijinul direct acordat ONG-urilor din anumite țări terțe care își dedică activitatea apărării drepturilor omului, fără ca avizul autorităților respectivei țării să fie necesar în prealabil. Aceasta constituie o parte complementară esențială a politicii externe și de securitate comună a Uniunii. În anumite țări, instrumentul financiar oferă unica bază juridică pentru activitățile de promovare a drepturilor civile și politice, pentru supravegherea alegerilor și pentru inițiativele în materie de soluționare a conflictelor.

Președintele Parlamentului, Josep Borrell, a salutat călduros, la 6 iulie 2006, această revizuire a instrumentelor financiare „care va permite, în afară de o raționalizare a acțiunilor noastre, să se pună accentul pe apărarea drepturilor omului și pe promovarea democrației care favorizează stabilitatea și armonia societăților”. „După negocieri dificile”, adăuga acesta, „Parlamentul a putut să-și impună punctele de vedere Comisiei și Consiliului, deschizând astfel drumul pentru propunerea acestui nou instrument. Sunt încântat de faptul că am reușit acest lucru”.

- **Dialogul politic privind drepturile omului.** Dialogul politic în materie de drepturile omului al Uniunii Europene constă în întâlniri regulate între reprezentanții europeni și conducătorii țărilor terțe, în cursul cărora sunt amintite un anumit număr de probleme de interes comun referitor la drepturile omului. Progresele în vederea stabilirii de legături mai strânse între Uniunea Europeană și aceste țări trebuie să depindă în mod direct de progresele realizate în cadrul acestui dialog.

Obiectivele variază în funcție de țară și sunt definite de la caz la caz. Poate fi vorba despre un dialog minimal care vizează abordarea problemelor de interes comun și întărirea cooperării în materie de drepturi ale omului sau de un dialog mai intens care are ca obiectiv exprimarea preocupărilor Uniunii Europene privind situația drepturilor omului în țările în cauză.

Parlamentul European nu participă la aceste dialoguri. Subcomisia sa pentru drepturile omului și-a dezvoltat, cu toate acestea, de câțiva ani, o strategie foarte eficientă pentru a fi luată în considerare. Înainte de desfășurarea consultărilor despre „drepturile omului” între reprezentanții Uniunii și o anumită țară, subcomisia organizează audieri publice ale opozanților, ale responsabililor ONG-urilor, chiar ale conducătorilor țării. Aceste audieri au un puternic impact asupra Consiliului și cântăresc greu în atmosfera dialogului.

Cel mai important dintre dialogurile structurate în care s-a angajat Uniunea este fără îndoială cel întreprins cu **China** de doisprezece ani. Un dialog similar inițiat în 2002 cu **Iranul** a fost întrerupt în 2004 din cauza lipsei de cooperare a Teheranului. Parlamentul insistă pentru promovarea contactelor cu societatea civilă iraniană și pentru găsirea de zone de dialog cu autoritățile.

În cursul reuniunii Uniunea Europeană-Rusia din noiembrie 2004, s-a decis începerea consultărilor bienale privind drepturile omului. Problemele dezbătute s-au referit la Cecenia, la libertatea presei, la situația minorităților și la aplicarea normelor internaționale în materie de drepturile omului, precum și la rasismul în Europa.

În raportul privind drepturile omului în lume dezbătut la 25 aprilie 2007 Parlamentul se declara „îngrozit de asasinarea Annei Politkovskaia” și considera că conducătorii Uniunii vor trebui să „evoce în mod clar” acest caz împreună cu autoritățile rusești „și la cel mai înalt nivel”. Puțin mai târziu, în cadrul unei ceremonii marcate de emoție, sala de presă a Parlamentului European a omagiat numele jurnalistei ruse asasinate.

Parlamentul consideră necesar să întărească rolul său și pe cel al parlamentelor naționale în cauză pentru a accentua legitimitatea dialogului și a consultărilor; parlamentarii europeni doresc ca Consiliul să evalueze semestrial fiecare proces de dialog și să transmită evaluarea Parlamentului. Aceștia cer și Comisiei să trimită Parlamentului evaluările punctuale cu privire la stadiul dialogurilor și al consultărilor politice referitoare la drepturile omului în țările terțe.

- Rezoluțiile și situațiile de urgență. Atunci când faptele îndreptățesc acest lucru, Parlamentul consacră o dezbateră cazurilor de urgență de încălcare a drepturilor omului, a democrației și a statului de drept. Temele cel mai des abordate se referă la problemele umanitare, la conflictele regionale, la încălcarea drepturilor femeilor și copiilor, la libertatea de exprimare, la prizonierii de război sau la prizonierii politici și la procesele electorale. Alte rezoluții fac referire la situații individuale sau la situațiile grupurilor victime ale persecuțiilor (politicieni, jurnaliști, judecători, militari, militanți pentru drepturile omului...).

Aceste rezoluții nu pot avea forța de a constrânge, însă ele au o importanță deosebită deoarece exprimă opinia unei instituții alese în mod democratic la nivel european. De altfel, reacțiile statelor vizate dovedesc impactul acestei practici. Cel mai adesea, acestea intervin pentru a justifica poziția lor și pentru a arăta că vor găsi soluții pentru situația în cauză. Atunci când rezoluțiile se referă la anumite persoane desemnate explicit, acestea au adesea un efect de protecție pentru persoanele în cauză, statul vizat ezitând să ia măsuri mai represive față de acestea.

În general, aceste dezbateri urgente au loc în ziua de joi a fiecărei sesiuni de la Strasbourg. Se întâmplă ca guvernele țărilor interpellate să reacționeze virulent: China, referitor la Tibet sau la condamnările la moarte, Rusia referitor la Cecenia sau la reducerea la tăcere a opoziției democratice în vederea alegerilor.

Aceste luări de poziție ale Parlamentului constrâng țările vizate să se justifice și atrag atenția mass-mediei internaționale. Și, în special, acestea îi sprijină în mod activ pe toți cei care luptă pentru democrație.

B. Marile cauze

Parlamentul activează în permanență în slujba câtorva mari cauze internaționale, precum abolirea pedepsei cu moartea, lupta împotriva foametei în lume sau lupta împotriva impunității.

- Lupta împotriva pedepsei cu moartea. Parlamentul European a jucat un rol de precursor în mișcarea pentru abolirea pedepsei cu moartea.

Uniunea și-a impus treptat ei înseși înlăturarea pedepsei cu moartea, cerând acelor țări membre care încă nu aboliseră pedeapsa capitală să facă acest lucru și făcând din acesta unul dintre criteriile apartenenței la Comunitate.

Inițiativa a aparținut Parlamentului: la 14 martie 1980, acesta adopta o rezoluție prin care cerea statelor membre să nu mai aplice pedeapsa capitală. „Europa”, se poate citi în rezoluție, „nu este doar o piață comună, ea este și o civilizație întemeiată pe valori comune, precum, în primul rând, respectarea demnității și a vieții omenești, chiar și a celor care au atentat la acestea”.

Puțin câte puțin toate țările au realizat acest lucru, nu fără dezbateri agitate, iar abolirea pedepsei cu moartea constituie una dintre condițiile aderării la Uniune. Astăzi pedeapsa cu moartea nu mai există în cadrul celor 27 de state care o alcătuiesc.

Parlamentul duce această luptă pentru abolire și la nivel internațional. În fiecare an mii de persoane sunt executate în lume în numele unei justiții răzbunătoare.

La 22 iunie 2001, Nicole Fontaine, la acea dată președinta Parlamentului European, președinții și vicepreședinții a numeroase parlamente naționale au semnat un text prin care cer „tuturor statelor să instaureze, fără întârziere și pretutindeni în lume, un moratoriu al execuțiilor condamnaților la moarte și să ia inițiativele vizând abolirea pedepsei cu moartea în legislația lor internă”.

De-a lungul sesiunilor, Parlamentul a adoptat numeroase rezoluții pentru a face presiuni asupra țărilor care practică această pedeapsă ca să o abolească. Astfel, acesta a denunțat de nenumărate ori menținerea pedepsei capitale în Statele Unite, una dintre ultimele țări din lumea occidentală care aplică pedeapsa cu moartea. Președinții săi succesivi au intervenit adeseori în favoarea unuia sau altuia dintre condamnații la moarte.

Practica execuțiilor în Libia, în Iran, în Tibet sau în altă parte a lumii este denunțată regulat de către Parlament. Acesta intervine și pentru cazuri individuale pe care le consideră deosebit de îngrijorătoare.

La 27 iunie 2007, printr-o scrisoare adresată ministrului justiției al Republice Islamice a Iranului, Hans-Gert Pöttering, președintele Parlamentului European, și-a exprimat profunda îngrijorare, alături de cea a Parlamentului European, referitor la continuarea aplicării pedepsei cu moartea în Iran, în special împotriva tinerilor. „Numeroși tineri iranieni au fost condamnați la moarte și își așteaptă execuția, și aceasta deși aveau mai puțin de 18 ani atunci când au fost comise crimele de care sunt acuzați”, scria Hans-Gert Pöttering, citând cazul unei tinere femei, Delara Delabi, acuzată de comiterea unei crime pe când avea 17 ani și condamnată la pedeapsa capitală.

În așteptarea abolirii generale, Parlamentul luptă în favoarea instaurării unui moratoriu universal privind execuțiile capitale. Acesta a invitat fără încetare președinția Uniunii Europene să prezinte o rezoluție Adunării Generale a Națiunilor Unite pentru adoptarea „unui moratoriu mondial ca etapă majoră spre abolirea pedepsei cu moarte”. Parlamentul a obținut

recent câștig de cauză deoarece, la inițiativa unui grup transregional cuprinzând în special Portugalia, care acționa în numele Uniunii Europene, o rezoluție care cerea instituirea unui moratoriu a fost adoptată de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 15 noiembrie 2007.

Parlamentul veghează ca reprezentanții Uniunii, ai Consiliului, precum și ai Comisiei Europene să îndeplinească demersurile necesare pentru ca pozițiile adoptate de către Uniune să nu rămână literă moartă. În același mod, acesta dorește să se asigure că proiectele organizațiilor locale și regionale care acționează în favoarea abolirii au un loc important în Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului.

Parlamentul s-a mobilizat recent pentru ca Uniunea Europeană împreună cu Consiliul Europei să facă din data de 10 octombrie a fiecărui an „Ziua europeană împotriva pedepsei cu moartea”. O inițiativă simbolică referitoare la un subiect pentru care Europa este un model.

Astfel, președintele Parlamentului European, Hans-Gert Pöttering, a cerut tuturor statelor din comunitatea internațională să ia exemplul de la statele Uniunii, care au abolit toate pedepsa cu moartea și au înscris principiul abolirii în Carta drepturilor fundamentale.

- **Lupta împotriva foametei în lume.** Lupta împotriva foametei în lume este o veche preocupare a Parlamentului pentru care „faptul de a fi la adăpost de foamete este un drept fundamental universal”. Astfel, în 2002, președintele Organizației pentru Hrană și Agricultură sublinia în fața Parlamentului că Europa are o lungă istorie în materie de contribuție la sprijinirea dezvoltării, datorită legăturilor istorice, culturale și economice specifice pe care nu a încetat să le stabilească cu țările în curs de dezvoltare. Acesta felicita Parlamentul European pentru reafirmarea angajamentului în favoarea eradicării sărăciei și a luptei împotriva foametei, în special atunci când instituția parlamentară s-a pronunțat în favoarea unei contribuții la finanțarea „Fondului special pentru securitatea sanitară a alimentelor”.

Acțiunea parlamentară nu se limitează la promovarea ajutoarelor alimentare. Parlamentul reamintește că aceasta nu trebuie să creeze un fenomen de dependență, să împiedice punerea în aplicare a capacităților locale de producție alimentară și că obiectivul este dezvoltarea durabilă.

- **Lupta împotriva impunității.** Parlamentul a sprijinit constant și fără încetare crearea unei Curți Penale Internaționale (CPI) al cărei statut a fost adoptat la 17 iulie 1998 și care are ca sarcină judecarea autorilor crimelor de genocid, ai crimelor împotriva umanității și ai crimelor de război.

Foarte devreme un grup de informare alcătuit din deputați numiți „Prietenii CPI” s-a constituit în vederea promovării unei jurisdicții internaționale. De asemenea, în Parlament s-a ținut, la 27 noiembrie 1997, un colocviu privind miza negocierilor internaționale în curs referitoare la crearea tribunalului internațional permanent.

De atunci, acțiunile Parlamentului European în favoarea CPI s-au înmulțit. La 21 noiembrie 2006, Subcomisia pentru drepturile omului a organizat o audiere publică privind rolul Uniunii în sprijinirea Curții.

Mai multe rezoluții ale Parlamentului adresează Consiliului și Comisiei invitația de a-și continua cu fermitate eforturile pentru promovarea ratificării de către state a Statutului de la Roma de creare a CPI, precum și a transpunerii acestuia în legislațiile naționale. Anumite state adresează conducătorilor Uniunii Europene invitația de a face tot posibilul pentru a convinge Statele Unite să îl ratifice și, pentru început, de a pune capăt campaniei duse împotriva Curții.

Parlamentul dorește să facă din aderarea la Tratatul de la Roma prin care este instituită CPI o condiție de aderare la Uniunea Europeană, adică un element al valorilor comune.

Alte rezoluții insistă ca referirile la CPI să fie incluse în noile planuri de acțiune care țin de politica de vecinătate sau în acordurile de parteneriat și de cooperare.

Referitor la raportul anual privind drepturile omului în lume în 2006, Parlamentul s-a felicitat „pentru faptul că referirile la CPI au fost incluse în mai multe planuri noi de acțiune care țin de politica europeană de vecinătate (referitoare la Egipt, Iordania, Moldova, Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Liban, Ucraina) și că acestea fac obiectul negocierilor în cadrul altor noi planuri de acțiune, precum și al acordurilor de parteneriat și de cooperare cu mai multe alte state”.

Din 1995, în cadrul Inițiativei europene pentru democrație și drepturile omului, sume importante au fost puse la dispoziția ONG-urilor angajate în campanii pentru ratificarea Statutului de la Roma.

C. Zonele de acțiune

Faptul că tratatele încredințează sarcina conducerii politice externe a Uniunii Comisiei și Consiliului nu a împiedicat niciodată Parlamentul European să întreprindă acțiuni proprii în acest domeniu. Profitând de numeroasele lor relații în țările terțe, atât cu conducătorii politici și economici, cât și cu membrii societății civile, parlamentarii europeni dispun astfel de numeroase posibilități pentru ca preocupările lor în special în ceea ce privește apărarea drepturilor omului să fie luate în considerare.

- **Delegațiile.** Acestea sunt în număr de treizeci și patru, fiecare dintre ele având în sarcină una sau mai multe țări, chiar regiuni. Unele dintre acestea sunt în legătură cu parlamentarii țărilor candidate la aderarea la Uniunea Europeană, altele, cu parlamentele țărilor asociate la Comunitate. În fine, există trei delegații specifice, cea a Adunării parlamentare paritare a țărilor din Africa, Caraibe și Pacific (ACP), a Adunării parlamentare euro-mediteraneene și a Adunării parlamentare euro-latino-americane.

În raporturile cu omologii lor din țările terțe, delegațiile Parlamentului European contribuie la reprezentarea Uniunii Europene și apără valorile acesteia.

„Ambasadoare” ale Parlamentului, delegațiile contribuie la răspândirea influenței Uniunii în lume. Datorită contactelor lor cu autoritățile politice, cu membrii ONG-urilor, cu actorii

societății civile, acestea pot colecta informații privind situația politică în țările în cauză astfel încât Parlamentul să dispună de o cunoaștere amănunțită a situațiilor locale. Dincolo de schimbul de informații, acestea pot să-și exprime sprijinul pentru o anumite acțiune sau un anumite grup, pot chiar să denunțe practici neconforme valorilor democratice și, uneori, să obțină angajamente politice din partea statelor respective.

Prezența acestora, chiar și scurtă, este deosebit de apreciată în anumite țări lipsite de libertate, din cauza publicității și a vizibilității pe care o conferă anumitor situații în care drepturile omului sunt încălcate.

- **Misiunile de observare a alegerilor.** Considerând fundamentală desfășurarea de alegeri libere și transparente, Parlamentul European participă în mod activ la misiunile de observare pe care Uniunea Europeană le trimite în țările terțe pentru a verifica conformitatea scrutinurilor cu normele și practicile internaționale. Sarcina acestora este esențială, deoarece ea permite legitimarea, sau nu, a proceselor electorale și, prin urmare, a guvernanților care sunt astfel aleși.

Începând cu anul 2000, șaiszeci de misiuni au fost trimise astfel pe toate continentele. Printre ultimele, o misiune a urmărit, în noiembrie 2007, alegerile legislative din Kosovo, într-un moment extrem de sensibil al negocierilor privind statutul final al teritoriului. Aceasta a considerat că standardele democratice au fost respectate, regretând în același timp nivelul scăzut al participării.

. **Alegerile din Ucraina.** Cu două luni mai devreme, delegația de paisprezece parlamentari europeni care s-a deplasat în Ucraina pentru a observa alegerile parlamentare din 30 septembrie 2007 a dat un verdict pozitiv, considerând că derularea scrutinului a fost satisfăcătoare pe ansamblu și că a respectat normele internaționale, chiar dacă unele incidente au fost regretabile.

Parlamentul European a fost unul dintre primii care au denunțat neregularitățile alegerilor prezidențiale din 2004 care au condus la revoluția portocalie, la organizarea unei noi consultări și la victoria dlui Viktor Iușcenko. Unii deputați europeni au susținut aceste mișcări de masă prin participarea la manifestații.

Pentru a-și exprima recunoștința, noul președinte ucrainean a inclus vizita sa la Parlamentul European printre primele sale deplasări oficiale. În iulie 2007, când Ucraina se confrunta cu o nouă criză, Parlamentul a adoptat o rezoluție prin care afirma că „echilibrul puterilor va trebui restabilit și că respectarea statului de drept va trebui să fie garantată, înainte de încheierea negocierilor și de stabilirea de noi relații mai strânse între Uniunea Europeană și Ucraina”. De unde se poate vedea importanța alegerilor legislative din septembrie 2007 și necesitatea ca Parlamentul European să verifice buna desfășurare a acestora.

. **Alegerile în Palestina.** Prezidată de vicepreședintele Parlamentului, Edward Mc Millan-Scott, delegația trimisă în Palestina pentru a urmări alegerile legislative din 25 ianuarie 2006 reunea 27 de membri din toate grupurile politice ale Parlamentului. Aceasta era la fața locului în același timp cu misiunea de observare electorală a Uniunii Europene, prezidată de un alt membru al Parlamentului, Véronique De Keyser. Într-adevăr, Parlamentul European considera

aceste alegeri ca fiind un pas important în procesul de construcție a instituțiilor palestinieni. Într-o declarație comună, cele două misiuni au considerat că alegerile au fost libere și bine organizate și au salutat succesul procesului democratic în teritoriile palestinieni. „Am auzit, și vă felicităm pentru aceasta, vocea democrației [...] Poporul palestinian, prin organizarea acestor alegeri, oferă un model pentru lumea arabă”, declara Edward Mc Millan-Scott. Câteva zile mai târziu, Comisia pentru afaceri externe a Parlamentului, deși se felicita pentru buna desfășurare a consultării electorale, făcea un apel la organizația Hamas, care ieșise învingătoare, „să caute cooperarea pașnică cu Israelul”.

- **Parteneriatele regionale.** Parteneriatele regionale, întemeiate pe adunări care includ un număr egal de deputați europeni și de parlamentari din alte zone geografice, capătă o mare importanță în măsura în care rezoluțiile care sunt adoptate în acest cadru dobândesc o foarte mare legitimitate. Acestea se referă la trei zone:

. **Adunarea Parlamentară a Uniunii Europene – Țările din Africa, Caraibe și Pacific (ACP).** Adunarea paritară UE-ACP s-a născut din dorința comună de a apropia reprezentanții aleși ai Comunității Europene și reprezentanții aleși ai statelor din Africa, Caraibe și Pacific (ACP) în cadrul Convenției de la Yaoundé, semnată la 20 iulie 1963, care organiza libertatea schimburilor comerciale între cele două părți și punea în practică un ajutor financiar al Europei pentru partenerii săi în curs de dezvoltare. Acordul de la Yaoundé a fost înlocuit cu acordurile de la Lomé, apoi cu acordul de la Cotonou care leagă astăzi Uniunea Europeană de 78 de țări din Africa, Caraibe și Pacific și care are în continuare ca obiectiv îmbunătățirea nivelurilor de viață și de dezvoltare economică a țărilor ACP și instaurarea unei cooperări strânse între aceste țări și Uniunea Europeană.

Adunarea parlamentară UE-ACP reunește în mod paritar 78 de deputați europeni și 78 de parlamentari ai țărilor ACP, care se întrunesc în ședință în plen timp de o săptămână, de două ori pe an. Lucrările sale depășesc astăzi cu mult domeniul economic și ating și problema drepturilor omului și a democrației.

Adunarea a întreprins numeroase inițiative legate de valorificarea rolului femeii în procesul de dezvoltare, de îmbunătățirea măsurilor de luptă împotriva epidemiilor și de întărirea serviciilor de sănătate și de igienă, de punere în valoare a dimensiunii culturale în cooperarea nord-sud, de accelerare a procedurilor de acordare a ajutoarelor și de suplimentare a creditelor destinate refugiaților, precum și persoanelor cu handicap, de întărire a angajamentului privind respectarea și apărarea drepturilor omului și a demnității umane. În cursul celei de a treizecea sesiuni, care a avut loc la Wiesbaden, între 23 și 28 iunie 2007, participanții au dezbătut în special situația din Zimbabwe și de la Darfour. Cu referire la acest subiect, a fost adoptată o rezoluție comună ACP-UE, prin care Adunarea a cerut comunității internaționale să realizeze un consens referitor la măsurile strategice care trebuie adoptate.

. **Adunarea euro-mediteraneană.** Adunarea euro-mediteraneană (APEM), care și-a început lucrările în 2004, constituie dimensiunea parlamentară a „procesului de la Barcelona”, inițiat cu ocazia conferinței euro-mediteraneene a miniștrilor de afaceri externe în noiembrie 1995.

Aceasta permite Parlamentului European să întrețină un dialog parlamentar cu privire la problemele legate de drepturile omului și de democrație cu țările mediteraneene.

APEM, care include 120 de deputați ce reprezintă Uniunea Europeană (45 de membri ai Parlamentului European și 75 de membri desemnați de parlamentele statelor membre) și 120 de reprezentanți ai parlamentelor țărilor mediteraneene, se reunește o dată pe an în sesiune în plen. După aderarea Bulgariei și României, la 1 ianuarie 2007, Parteneriatul Eurmed numără astăzi 37 de țări: 27 de state membre ale Uniunii Europene și 10 state partenere din bazinul mediteranean: Algeria, Egipt, Israel, Iordania, Liban, Maroc, Autoritatea palestiniană, Siria, Tunisia și Turcia. Libia are statutul de observator din 1999.

APEM are ca misiune abordarea de probleme de interes comun, de ordin politic, economic sau cultural și dezbateră mijloacelor pentru dezvoltarea și consolidarea parteneriatului euro-mediteranean. Aceasta are un rol consultativ cu privire la totalitatea subiectelor care țin de parteneriatul euro-mediteranean.

Sesiunea anuală în plen care a avut loc la Tunis în martie 2007 a avut ca temă dialogul intercultural dintre Europa și lumea arabo-musulmană. Comisiile Adunării s-au reunit mai des pentru a se apleca asupra unor probleme precum conflictul israelian, terorismul, scăderea sărăciei și îmbunătățirea situației femeilor în țările euro-mediteraneene. Comisia pentru politică, securitate și drepturile omului are ca sarcină înscrierea pe fiecare ordine de zi a unui punct dedicat drepturilor omului.

La 16 februarie 2006, în plină criză datorată reacțiilor la caricaturile profetului Mahomed publicate în presa daneză, Parlamentul European a adoptat o declarație prin care apăra libertatea de exprimare ca valoare fundamentală a UE și considera că aceasta trebuie exercitată în limitele impuse de lege, trebuind să coexiste cu responsabilitatea personală și să se bazeze pe respectul pentru drepturile și sensibilitățile celorlalți; Parlamentul European recunoștea că echilibrul dintre aceste preocupări trebuie să facă obiectul unei dezbateri permanente într-o democrație.

La 6 februarie 2006, președintele Parlamentului European, Josep Borrell, a declarat în fața Adunării parlamentare euro-mediteraneene: „Uniunea Europeană apără valorile pe care se întemeiază. Libertatea de exprimare este una dintre aceste valori, însă ea are limite în ceea ce privește respectarea credințelor religioase și a sensibilităților culturale ale altora”. [...]

. **Adunarea parlamentară euro-latino-americană.** Adunarea parlamentară euro-latino-americană (Eurlat) reunește 60 de deputați europeni și tot atâția deputați ai parlamentelor țărilor andine și din America Centrală și Latină. Cu ocazia sesiunii inaugurale din 8 și 9 octombrie 2006, Ney Lopes, copreședintele acesteia, a invitat membrii să vegheze ca Adunarea să facă tot posibilul pentru a realiza obiectivul comun, acela de a deveni „un vector de dialog și de întărire a coeziunii sociale” în regiune. „Dezvoltarea fără integrare este un vis imposibil”, a continuat deputatul european José Ignacio Salafranca Sanchez-Neyra, adăugând că America Latină ar putea profita mult din experiența proiectului european de integrare, în ciuda diferențelor care există de o parte și de alta a Atlanticului

Prima sesiune în plen a avut loc în decembrie 2007 la Bruxelles și s-a ocupat în special de relațiile economice și comerciale dintre Uniunea Europeană și America Latină și de problemele legate de dezvoltare și de încălzirea climei.

3. Parlamentul European, cutie de rezonanță a valorilor universale

Parlamentul European a devenit de-a lungul timpului un for al apărării drepturilor omului și constituie astăzi, alături de Consiliul Europei, un loc prin excelență al dezbaterii privind starea democrațiilor. Venite din cele patru zări ale planetei, personalitățile cele mai marcante au urcat astfel la tribuna sa pentru a adresa mesaje. Crearea, în 1989, a Premiului Saharov pentru libertatea de gândire a confirmat, de asemenea, rolul central jucat de Parlament în apărarea valorilor europene.

A. Vizitele șefilor de stat

Vizitele personalităților și ale șefilor statelor străine sunt o ocazie pentru aceștia de a se exprima cu privire la drepturile omului și la democrație. Unii dintre aceștia adresează mulțumiri Parlamentului pentru ajutorul pe care Uniunea l-a acordat pentru refacerea democrației în țările lor sau pentru acțiunea acesteia în favoarea păcii. Alții vin pentru a căuta un sprijin sau pentru a dezvolta sau întări un parteneriat cu Uniunea Europeană sau pur și simplu pentru a se exprima cu privire la un subiect european pe care ei îl consideră fundamental.

În 2006, 11 șefi de state au făcut o vizită oficială la Parlamentul European. În 2007, în afară de vizita mai multor șefi de stat printre care președinții român, bulgar și francez, Parlamentul l-a primit în aprilie, pentru prima dată, pe președintele Indiei, APJ Abdul Kalam. Acesta a reamintit că țara sa constituie, ca și Uniunea Europeană, o entitate „unită în diversitate” și că Uniunea Europeană ar trebui să fie considerată drept „un model de inspirație și un exemplu care poate produce emuli în toate regiunile din lume”. El a dedicat apoi Uniunii un poem, „Mesaj către Planeta Pământ” în care își exprimă dorința ca aceasta „să nu întoarcă niciodată cunoașterea omenească împotriva altora sau împotriva noastră”.

- **Oriental Apropiat și Oriental Mijlociu.** Parlamentul European l-a primit, pentru a treia oară în decembrie 2007, în ședință solemnă, pe Regele Abdullah al II-lea al Iordaniei. Acesta a cerut Uniunii Europene să joace un rol de prim plan în favoarea păcii. „Uniunea Europeană are o experiență unică a acestor mecanisme de conciliere post-conflict. Forțele de pace europene au jucat un rol constructiv în Liban, angajamentul dumneavoastră poate permite reinstaurarea încrederii între israelieni și palestinieni”. „Suntem de partea dumneavoastră pentru crearea unui stat palestinian viabil și pentru securitatea în zonă”, a declarat președintele Parlamentului European, Hans-Gert Pöttering, care a mulțumit regelui pentru discursul său și pentru convingerile sale.

Nu era prima dată când Parlamentul primea o personalitate de prim plan din Orientul Mijlociu.

Poate fi amintită vizita istorică a președintelui Anouar El Sadate, care, la 10 februarie 1981, cu câteva luni înainte de a fi asasinat, pronunțase, aplaudat de deputați, cuvinte care își păstrează astăzi întreaga lor valoare: „Islamul nu trebuie în niciun caz să fie judecat după actele rățacite sau iraționale ale celor care pretind cã aparțin acestei credințe. Islamul este religia toleranței și nu a fanatismului, a iubirii și nu a urii”. „Sunteți”, a declarat în introducere Simone Veil, președinta de atunci a Parlamentului European, „omul de stat al cărui curaj și a cărui tenacitate au permis ca, într-o zi, în acest Orient Mijlociu sfâșiat de treizeci de ani de către nebunia armelor, ceva de neconceput să se producă, ca dialogul să se instaleze de o parte și de alta a liniei de foc și să ducă la darul unui lung și răbdător proces de negociere, la semnarea unui Tratat de pace între statul Israel și Republica Arabă Egipt”.

Câțiva ani mai târziu, la 12 februarie 1985, președintele israelian Haim Herzog declara de la tribuna Parlamentului: „Pentru un israelian, dumneavoastră însemnați mult. Dumneavoastră însemnați poate ceea ce este cel mai important pentru națiuni: dialogul”.

Apoi, prim-ministrul israelian Yitzhak Rabin, la 1 decembrie 1993, se exprima astfel: „Israelul se întoarce către Europa în speranța unui sprijin și a unei asistențe în procesul de pace și în special pentru țările din Orientul Mijlociu care se străduiesc și s-au angajat să ajungă la o pace reală”.

La 16 mai 2006, președintele Autorității Palestiniene, Mahmoud Abbas, declara la rândul său: „Am sentimentul de a fi vorbit în fața unor prieteni care împărtășesc cu noi atașamentul pentru promovarea valorilor libertății, democrației, toleranței și dialogului”.

- **Țările din Europa Centrală și de Est.** La fel de emoționante sunt vizitele pe care majoritatea șefilor de stat din Europa Centrală și de Est l-au făcut la Parlamentul European după ce țările lor au ieșit din înghețul comunist. Poate fi astfel amintit Vaclav Havel, președintele ceh care declara, la 8 martie 1994, în fața parlamentarilor impresionați: „Dacă viitorul european nu apare dintr-o viziune europeană din ce în ce mai cuprinzătoare, sprijinindu-se pe cele mai bune valori europene [...] organizarea sa riscă să cadă în mâinile nebunilor, fanaticilor, populiștilor și demagogilor de tot felul”. Și această dorință profetică a vechiului militant pentru Carta 77: „Aș vrea ca Uniunea Europeană să stabilească o cartă a ei, care să definească în mod clar toate idealurile pe care se sprijină, rolul său și valorile pe care vrea să le reprezinte”.

Era în 1994, cu treisprezece ani înainte ca Uniunea să proclame Carta drepturilor fundamentale.

- **Parlamentul, loc de dialog.** Parlamentul European nu invită doar conducători politici. Astfel, Papa Ioan Paul al II-lea și Dalai Lama sau chiar Sanctitatea sa Bartolomeu al II-lea, Patriarhul ecumenic al Constantinopolului au făcut mai multe călătorii la Strasbourg. În ianuarie 2008, Parlamentul l-a primit pe marele Muftiu al Siriei, Ahmad Bader Hassoun.

La 8 mai 2007, Parlamentul a primit 13 laureați europeni ai Premiului Nobel cu ocazia celei de-a cincizecea aniversări a semnării Tratatelor de la Roma. Hans-Gert Pöttering a subliniat cu această ocazie că Parlamentul European a dorit să onoreze performanțele științifice, intelectuale și culturale ale Europei, precum și contribuția Europei la o lume mai pașnică.

B. Premiul Saharov

Creat în 1988 de către Parlamentul European, Premiul Saharov pentru libertatea de gândire recompensează, în fiecare an, o personalitate sau o organizație care s-a remarcat prin apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

De ce Saharov? Jean-François Deniau, raportorul Parlamentului pentru această inițiativă, reaminte simbolistica asociată numelui fizicianului nuclear rus, laureat al Premiului Nobel pentru Pace în 1975. „Este aceea a unui inteligențe sclipitoare, însă dacă pot să vorbesc simplu, este aceea a unui om care se bucura de toate onorurile – într-un astfel de sistem, toate onorurile înseamnă și toate protecțiile și toate avantajele materiale – și care a decis, pentru că era convingerea sa, să renunțe la ele. Nu susțin că Saharov ar fi persoana cea mai celebră în calitate de victimă... însă, dacă vrem să facem înțeles mesajul nostru, este omul cel mai celebru care, beneficiind de toate avantajele materiale și de toate onorurile, a decis într-o zi să renunțe la ele pentru că a sa conștiință îi spunea să o facă. Eu cred că acesta este propriu-zis spiritul european, adică libertatea de gândire!”. Am aflat după aceea cum fizicianul rus, în exil la Gorki, a primit cu bucurie omagiul pe care i l-au adus parlamentarii europeni.

Decernarea premiului constituie un gest simbolic, însă acesta permite și sprijinirea acțiunii celor care luptă pentru valorile apărate de către Parlamentul European. Răsunetul mediatic conferit evenimentului permite și denunțarea publică a țărilor care încalcă drepturile omului și principiile democratice și în multe cazuri protejarea laureaților împotriva eventualelor represalii din partea statului ai cărui cetățeni sunt.

Conferind primul premiu Saharov, în 1988, unui alt prizonier celebru, Nelson Mandela, care tocmai ieșise din închisoare după 26 de ani de detenție, Parlamentul European arăta că lupta sa pentru drepturile omului era departe de se limita la țările europene. Lista celorlalți laureați dovedește această diversitate.

Printre aceștia se află și „Mamele din Piața din Mai”, care s-au luptat timp de treizeci de ani în Argentina pentru a-și regăsi copiii răpiți de către dictatura militară, precum și scriitoarea Taslima Nasrin, condamnată de către țara sa, Bangladesh, pentru lupta sa în favoarea emancipării feminine și apărarea minorităților ne-musulmane. La fel, asociația franceză „Reporterii fără frontiere”, precum și asociația jurnaliștilor bieloruși. La fel, „Doamnele în alb” („Damas de Blanco”) ca recunoaștere a acțiunii lor în favoarea prizonierilor politici din Cuba, precum și Hauwa Ibrahim pentru munca sa ca avocat care apără femeile și copiii, victime ale legii islamice în Nigeria.

În 2007, șefii grupurilor politice ale Parlamentului, cei care decid în ultimă instanță, au decernat premiul lui Salih Mahmoud Osman. Acest avocat sudanez, care lucrează împreună cu organizația sudaneză împotriva torturii, a oferit timp de mai mult de două decenii asistență juridică gratuită victimelor încălcării drepturilor omului din țara sa. „Este o imensă onoare

pentru mine să primesc același premiu ca Nelson Mandela, o legendă”, a declarat avocatul primind premiul la Strasbourg, înainte de a evoca drama de la Darfour. „Fac apel la responsabilitatea morală, etică și legală a conducătorilor europeni”.

O responsabilitate morală, etică și legală. Totul a fost spus.

Dacă există o parte a lumii față de care europenii trebuie să-și exercite această responsabilitate morală, etică și legală, evocată de către premiul Saharov, acea parte este cu siguranță China. Parlamentul European a denunțat în repetate rânduri încălcarea drepturilor omului în această țară, mai ales în Tibet, iar în 1996 a acordat premiul Saharov dizidentului aflat în detenție Wei Jingsheng.

La 5 iulie 2001, cu opt zile înaintea deciziei de atribuire a organizării Jocurilor Olimpice Chinei, Parlamentul a votat o rezoluție prin care invita „Comitetul Olimpic Internațional să nu accepte candidatura Pekinului până când autoritățile Republicii Populare Chineze nu își modifică politica în materie de drepturile omului.”

La începutul anului 2008, tragicele evenimente din Tibet au adevărit, din păcate, temerile sale. Cetățenii din lumea întreagă au fost profund șocați de represiunea împotriva poporului tibetan, și în special a călugărilor budiști. Ce revendică acest popor pacific? Respectarea identității sale etnice, culturale și religioase. În nenumărate rânduri, Parlamentul European și-a exprimat sprijinul pentru aceste revendicări, solicitând autorităților chineze să dialogheze cu Dalai Lama.

În cursul dezbaterii care a avut loc la Parlament, la Bruxelles, în 26 martie, Președintele Hans-Gert Pöttering a conjurat guvernul chinez să respecte „identitatea etnică și religioasă a poporului tibetan” și „să dialogheze cu Dalai Lama”. „M-a bucura participarea - a continuat Președintele - la festivitățile de deschidere a Jocurilor, dar, în situația de față, orice politician responsabil trebuie să se întrebe dacă este cazul să asiste la ceremonie în condițiile în care conducătorii chinezi nu acceptă să dialogheze cu Dalai Lama și nu încercă să găsească o modalitate de a ajunge la un compromis.”

În cele din urmă, la 10 aprilie 2008, Parlamentul European a aprobat, cu o majoritate covârșitoare, o rezoluție prin care le solicită celor 27 de state membre să adopte o „poziție comună la nivel european” cu privire la prezența lor la „ceremonia de deschidere” a Jocurilor Olimpice și să ia în considerare „posibilitatea de a nu asista la ceremonie în cazul în care dialogul dintre autoritățile chineze și Sfinția Sa Dalai Lama nu este reluat”.

Închiderea ediției: 10 aprilie 2008

Adresăm mulțumiri dlui Jean-Luc Staedel, expert filatelist, Strasbourg.

Grafism : Artitude www.artitude.be

Tipărit de Parlamentul European

Editor responsabil : Parlamentul European - Direcția Generală pentru Comunicare

Sursa fotografiilor:
Parlamentul European